

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

לפני כבוד השופטת עירית כהן

התובעים

1. עיזבון המנוח פלוני ז"ל
 2. פלונית
 3. פלונית (קטינה)
 4. פלונית (קטינה)
 5. פלונית
 6. פלוני
 7. פלוני
 8. פלוני
 9. פלונית (קטינה)
- ע"י ב"כ עוה"ד אברהם קרן ויוסי קרן

נגד

הנתבעת

שירותי בריאות כללית
ע"י ב"כ עוה"ד אריה כרמלי ויואב כרמלי

פסק דין

1. ברקע המשפט ניצב סיפור קשה ועצוב של התלויים והיורשים של המנוח א' א' ז"ל אשר נפטר בעקבות רשלנות רפואית של המרכז הרפואי מאיר בכפר סבא (להלן: "המנוח").
2. לכתב התביעה צירפו התובעים את חוות הדעת של פרופ' דן צבעוני, מומחה בתחום הקרדיולוגיה, שקבע שהצוות הרפואי התרשל כאשר שחרר את המנוח לביתו ולא אשפז אותו להמשך טיפול. הנתבעת הגישה את חוות הדעת של פרופ' מיכאל אלדר שקבע שרופאי המיון בבית החולים אבחנו את מצבו של המנוח על פי אמות מידה רפואיות סבירות ומקובלות, ולא כשלו בטיפול בו.
3. ביום 16.11.2017 מינה מנהל המרכז הרפואי מאיר ועדת בדיקה בעניין התנהלות המלר"ד בטיפול במנוח (נספח 15 לתיק המוצגים של התובעים).
מסקנות הוועדה היו כדלקמן:

"הועדה סבורה שהכשלים העיקריים בטיפול בחולה זה היו:

1. טעות אנוש בקריאת העמודה הנכונה בקמיליון והתייחסות בשוגג לתוצאות בדיקת דם שבוצעה מספר חודשים קודם לכן כבדיקה הרלוונטית למצב במיון מ- 13.11.17.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

2. פענוח הא.ק.ג. במיון כתקין. לדעת הרופאים בוועדה היו בא.ק.ג. שינויים בגלי T בקיר התחתון שהיו לא ספציפיים אבל חייבו זהירות.
3. העדר הנחיה/מדיניות להערכה חוזרת של מטופל עם כאבים בחזה וגורמי סיכון טרם החלטה על שחרור לביתו.
4. תהליך עבודה- לא נערכה בדיקה או ניסיון להשיג ולבדוק ECG קודם במטופל עם פניה חוזרת למיון עם כאבים בחזרה ומספר גורמי סיכון משמעותיים.
5. שחרור מטופל לביתו ע"י גורם שלא היה מעורב בניהול ובטיפול בחולה (ייתכן ושחרור עי גורם מנהל טיפול יכול להוות נקודת עצירה וזיהוי בדיקה שגויה)."
4. לאחר שהצדדים הגישו את ראיותיהם, קיבלה הנתבעת את המלצת בית המשפט והודתה בחבות.
5. בהיעדר הסכמה לגבי גובה הנזק נשמעו ראיות הצדדים בשאלה זו.
6. מטעם התובעים נתנו תצהירי עדות ראשית בשאלת הנזק תובעת 2 שהיא אלמנת המנוח; אלי אבוטבול, בעל מניות בחברה ומי שמנהל אותה כיום (להלן: אבוטבול או אלי אבוטבול); תובעים 5-7 ילדיה של האלמנה מנישואים קודמים; אביהם של תובעים 5-7; תובעים 8-9 שהם ילדיו של המנוח מנישואים קודמים, ואימם של תובעים 8-9.
- הנתבעת ויתרה על החקירות הנגדיות של הילדים ובני הזוג מהנישואים הקודמים (הודעה מיום 6.7.2021). אלמנת המנוח ואלי אבוטבול נחקרו חקירה נגדית.
- התובעים הגישו שתי חוות דעת של המומחה הכלכלי ד"ר תמיר לוי. חוות דעת אקטוארית בנושא הפסדי העיזבון (נספח 32 לתצהירי התובעים) וחוות דעת בעניין ההפסד הנטען של הנכס ההוני (נספח 33 לתצהירי התובעים).
7. הנתבעת הגישה חוות דעת כלכליות שערך פרופ' רמי יוסף בעניינים הבאים: הפסדי הכנסה של תובעים 2-9 לפי שיטת הידות; היוון קצבת השאירים המשתלמת לתובעת 2 ולילדיה המשותפים עם המנוח על ידי המוסד לביטוח לאומי; היוון קצבת השאירים המשתלמת לילדיו של המנוח מהנישואים הקודמים, והערכת שווי החברה שהייתה בבעלות המנוח.
8. לאור הפערים שבין הערכות השווי של החברה שנערכו על ידי מומחי הצדדים, מונה רו"ח אהוד רצאבי למומחה מטעם בית המשפט להערכת שווי החברה. על פי בקשת הצדדים נחקר רו"ח רצאבי על חוות דעתו ונשלחו אליו שאלות הבהרה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

9. השאלות המרכזיות השנויות במחלוקת בין הצדדים הדורשות הכרעה הן:
- א. גובה הפיצוי המגיע לתובעים כתלויים במנח וכיורשיו, כאשר עיקר המחלוקת נסובה על גובה השכר שיש לקחת בחשבון לצורך חישוב הפיצוי ובשאלה האם הגיעה העת לשנות את ההלכה בנוגע לניכוי מס הכנסה מההכנסה שעליה מבוסס הפיצוי.
 - ב. האם בנסיבות המקרה יש הצדקה לסטות מחישוב על פי שיטת הידות.
 - ג. האם נגרם לתובעים הפסד הוני בעקבות פטירת המנוח, והאם הם זכאים לפיצוי בגינו.
 - ד. האם ראוי לפסוק בנסיבות המקרה פיצויים עונשיים.
 - ה. האם בפסיקת הפיצוי יש להתחשב בהשלכות שתהיינה לסכום שייפסק על הנתבעת ועל השירות שהיא נותנת למבוטחיה.
 - ו. שכר הטרחה המגיע לב"כ התובעים בנסיבות המקרה ובהתחשב בגובה הפיצוי.

המנוח

10. המנוח יליד 23.4.1974.
11. המנוח היה גרוש ונשוי לתובעת 2 בנישואים שניים. תובעת 2 אף היא גרושה ונישואיה למנוח הם הנישואים השניים שלה. למנוח ולתובעת 2 שני ילדים משותפים (תובעים 3–4). תובעים 5 – 7 הם ילדיה של תובעת 2 מנישואיה הראשונים, ותובעים 8–9 הם ילדיו של המנוח מנישואיו הראשונים.
12. המנוח נפטר בגיל 43 וחצי.
13. בשנת 2013 הקים המנוח את חברת א"א' אחזקות בע"מ (בשם החברה מופיע השם המלא של המנוח אשר הושמט מטעמי חיסיון) (להלן: "חברת א"א" או "החברה"). החברה עסקה ברכישת דלקים מבתי הזיקוק ובשיווקם (סעיף 99 לתצהיר התובעת).
- לחברה היה רישיון יצרן דלק כמשמעותו בחוק הבלו על דלק, התשי"ח – 1958. הרישיון ניתן לחברה ביולי 2014 וחודש מדי שנה (אישור יחידת הדלק באגף המכס ומע"מ צורף כמוצג ת/230).
14. מחוות הדעת של ד"ר תמיר לוי, אקטואר התובעים, עולה כי הון המניות של החברה כלל 10 מניות מסוג הנהלה שמהן הוקצתה מניה אחת בלבד. מניה זו הוקצתה למנוח. בנוסף לחברה היה הון רשום הכולל 1,000,000 מניות רגילות, שמהן הוקצו 43,715 מניות בלבד. המנוח החזיק ב-14,322 מניות רגילות שהן 32.76% ממניות החברה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

15. מהראיות עולה כי המנוח היה הרוח החיה בחברה מיום הקמת החברה ועד פטירתו. לפי תצהירו של אבוטבול, המנוח היה בעל יכולות מדהימות ובכך תרם לחברה ולבעלי מניותיה (סעיף 3 לתצהיר אלי אבוטבול).

נושך ההשתכרות של המנוח

הכנסות המנוח מהחברה

16. תמיר לוי חישב את ההכנסה החודשית הממוצעת של המנוח על בסיס הסכום החודשי הממוצע שמשך המנוח מהחברה ושולי רווח בשיעור של 91.75% מהמחזור, כפי שהיה בשנת 2016 (סעיף 4.10 לחוות דעתו של תמיר לוי). הנתבעת מבססת את גובה ההכנסה החודשית על ההכנסות שעליהן דיווח המנוח למס הכנסה. שיטת החישוב של הנתבעת תואמת את הפסיקה.
17. בשנים שלפני מותו היה המנוח עוסק מורשה ומשך דמי ניהול מהחברה כעצמאי. בגין דמי הניהול הוציא המנוח חשבוניות לחברה (חשבוניות צורפו כנספח 29 לתצהיר התובעת, עמ' 662–740).
18. המנוח דיווח למס הכנסה על הכנסותיו. דוחות השומה הוגשו כחלק מראיות התובעים (מוצג ת/196, עמ' 4297–4304). הכנסות המנוח בשנים 2014–2017 היו כמפורט להלן:

שנת 2014

בשנת 2014 הייתה ההכנסה החייבת לפי הדו"ח למס הכנסה 198,619 ₪. הכנסה חודשית של 16,551 ₪ (עמ' 4300 למוצגי התובעים).

לפי דוח רווח והפסד, המנוח משך מהחברה בשנה זו 93,719 ₪. הרווח לאחר הוצאות היה 67,653 ₪ (עמ' 4430 למוצגי התובעים; ראו גם את עמ' 5 לחוות הדעת של מומחה התובעים). ההכנסה החודשית הממוצעת, לאחר הוצאות, בשנת 2014 הייתה 5,638 ₪.

שנת 2015

לפי שומת מס הכנסה לשנת 2015 ההכנסה החייבת עמדה על סך של 517,580 ₪. הכנסה חודשית בסך 43,132 ₪ (עמ' 4302 למוצגי התובעים).

המשיכה השנתית מהחברה הייתה 508,400 ₪. המשיכה השנתית לאחר הוצאות הייתה 453,031 ₪ (עמ' 4432 למוצגי התובעים) ההכנסה החודשית הממוצעת הייתה 37,752 ₪ (ראו לעניין זה גם את חוות דעת מומחה התובעים בעמ' 5).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

שנת 2016

בשנת 2016 הייתה ההכנסה החייבת 960,579 ₪. ההכנסה מעסק עמדה על 852,983 ₪ (עמ' 4303 ו-4435 למוצגי התובעים).

ההכנסה החודשית מהעסק עמדה על 71,082 ₪.

שנת 2017

לפי דו"ח שומה לשנת 2017 הייתה ההכנסה החייבת (לאחר ניכויים) 741,678 ₪ (עמ' 4304 למוצגי התובעים). לפי דין וחשבון על הכנסות שהוגש למס הכנסה לאחר פטירת המנוח, ההכנסה החייבת של המנוח בשנת 2017 הייתה 762,423 ₪ (עמ' 4440 למוצגי התובעים) המנוח עבד בשנת 2017 עשרה חודשים.

לפי מומחה התובעים, המשיכה החודשית הממוצעת בשנת 2017 הייתה 83,384 ₪. ההכנסה לאחר ניכוי הוצאות: 76,504 ₪. הנתבעת אינה חולקת על נתונים אלה.

19. לטענת התובעים, את ההפסדים בעבר יש לחשב על בסיס ההכנסה בשנת 2016 בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מאמצע התקופה. את ההפסדים לעתיד יש לבסס על דמי ניהול גבוהים יותר, בהתאם לעלייה שהייתה צפויה בשווי החברה. לטענתם, ההכנסה בשנת 2023 אמורה הייתה להגיע ל-101,999 ₪ לחודש וההכנסה לשנת 2029 ל-120,030 ₪ לחודש.

טענות הנתבעת לגבי התנהלות החברה

20. הנתבעת אינה חולקת על כך שתקצירי השומה שהגיש המנוח למס הכנסה משקפים את הסכומים שהוא משך, אולם לטענתה, בנתוני המיוחדים של המקרה הנדון, אין מקום לבסס את ההפסדים על נתונים אלה.

21. הנתבעת טוענת שהחברה התנהלה באופן המנוגד לדין; אין קשר בין הדוחות הכספיים שהוגשו לבית המשפט ובין המציאות ונראה שרובם לא הוגשו לרשויות; החברה רשמה חובות אדירים למרות היעדר הוצאות קבועות; החברה דיווחה לרשויות המס על הפסדים, והדבר אינו תואם את הדיווח שהוגש לבית המשפט.

22. הוכחו אי סדרים בחברה המובילים למסקנה שהחברה הייתה מתפרקת במוקדם או במאוחר, וייתכן שמנהליה או בעלי מניותיה היו מועמדים לדין על דיווחים כוזבים לרשויות והמנוח היה נפלט לשוק העבודה. בעניין זה מבקשת הנתבעת ללמוד מהדרך שבה מתנהלים עסקים בתחום שיווק הדלק בחברות הלא מוכרות כפי שעולה מהפסיקה ומהעיתונות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

23. ההון העצמי של החברה, היחס בינו ובין החובות, הרווחיות הזעומה ביחס למחזור והשעבודים לבנקים מלמדים על עסק שעמד על כרעי תרנגולת. במהלך השנים המנוח השקיע בחברה בתור הלוואות בעלים סכום העולה על המשיכות.
24. אין להתחשב בהכנסות המנוח לשנת 2016, שנה שבה החברה הפסידה מעל הסכום שהוא משך כדמי ניהול.
25. למרות שבשם החברה מופיע שהיא חברת אחזקות, החברה לא הייתה חברת אחזקות והיא לא מחזיקה במניות של חברות אחרות; אין לחברה אתר אינטרנט, אין לה משרדים, וכתובתה הייתה בכתובת מגורי המנוח; אין לחברה ציוד פרט לכמה מחשבים. אין לה משאיות ומכליות והיא לא העסיקה נהגים.
26. החברה הוכרזה מפרת חוק; החברה דיווחה על כך שחלק ממניותיה מוחזק בידי הציבור, והדבר אינו נכון.
27. התובעת ואבוטבול העידו על אי סדרים בניהול החברה במובן זה שלאחר מות המנוח וכתוצאה ממותו תמונת ההתחייבויות של החברה וכלפי החברה לא הייתה ידועה במלואה.

תשובת התובעים

28. הנתבעת משמיצה בסיכומיה את כל העוסקים בענף הדלק ומציירת את כולם כעבריינים. משמיצה את המנוח ואת התובעים בניהול פעילות לא חוקית וכל זאת ללא סיבה וללא ראייה התומכת בדברים. הנתבעת אף מטעה בתיאור החברה כמשווקת דלק ולא כיצרנית דלק.
- טענות הנתבעת לגבי הכרטסות והדוחות של החברה עלו לראשונה בסיכומי הנתבעת, מבלי שהתאפשר לתובעים להתייחס אליהם בראיות שהגישו. לטענתם מדובר בהרחבת חזית אסורה.
29. הנתבעת לא הניחה תשתית ראייתית להוכחת טענותיה; המנוח דיווח לכלל הרשויות כדין וכחוק, שילם מיסים בהיקפים גדולים כל שנה, עמד בכל תנאי הרגולציה המחמירה בשוק הדלק, ניהל חברה שיש לה רישיון יצרן דלק ייחודי, שניתן לעשרות חברות בודדות בלבד במשק, אשר מכוחו מבוצע פיקוח הדוק של רשויות המדינה על החברה.
30. החברה מכרה בהיקף של מיליון ₪ ביום. כחצי מזה היה בלו שהועבר למדינה.
31. התובעים מפנים להוראות חוק הבלו על הדלק, התשי"ח – 1958. לטענתם המדינה מבצעת פיקוח מחמיר והדוק באופן יום-יומי, שוטף ומקיף על יצרני הדלק וכמות הדלק שהם מושכים; על יצרן הדלק מוטלות על פי חוק הבלו ותקנות הבלו חובות מוגברות של ניהול פנקסים ודיווח חודשי מקוון; על יצרן הדלק להעמיד ערבויות למדינה ורישיון יצרן הדלק הוא רישיון שנתי מתחדש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

32. יצרן הדלק נדרש לניהול סיכונים מוקדם, תמחור סיכוני אשראי, ניהול לקוחות, ידע מקצועי בניהול תזרים מזומנים, ידע על אשראי, ניהול אשראי ומימון, ניהול מערך ספקי משנה ומגמות מאקרו כלכליות ופיסקליות.
33. תמיהות הנתבעת לגבי פעילות החברה ללא מכליות וטריילרים אין לה על מה להישען שכן כך פועל הענף; יצרן דלק אינו זקוק למקום אחסון, שכן הוא מספק דלק מבית הזיקוק ישירות ללקוח.
34. התובעים מפנים לאתרי אינטרנט של רשויות ממשלתיות ולדוחות הכספיים של דור אלון ופז, שאליהם התייחסו המומחים הכלכליים בחוות הדעת על מנת לתמוך בטענותיהם.

התנהלות החברה – דיון

35. אני דוחה את טענת הנתבעת כי החברה לא קיימה פעילות ריאלית ונוהלה באופן לא חוקי. אני דוחה את הטענות לגבי מהימנות הדוחות הכספיים שהוגשו לבית המשפט ואת המסקנות שמנסה הנתבעת להקיש בסיכומיה מהדוחות שהוגשו. טענות הנתבעת בנושאים אלה לא מבוססות, לא נתמכות בראיות שהוגשו, לא נתמכות בחוות דעת מומחה ונטענו לראשונה בסיכומים באופן שלא אפשר לקיים לגביהן דיון הולם.
36. לאחר שהוגשו הסיכומים התבקשה הנתבעת להתייחס לשאלה האם לא היה מקום להוכיח את טענותיה בעניין פעילות החברה וחוקיותה באמצעות חוות דעת והאם הטענות שהיא העלתה בסיכומים לא סותרות את חוות דעתו של המומחה מטעמה.
- בתשובה טענה הנתבעת כי בית המשפט לא זקוק למומחה כדי לקבוע ממצאים לגבי ניהול לא תקין של החברה ולגבי עתידה, ממצאים שאותם הוא יכול לקבוע על יסוד הראיות שלפניו. הנתבעת חזרה והפנתה לעדויות אבוטבול והאלמנה; לעובדה שלא הייתה התאמה מלאה בין מכירות החברה והכנסותיה ובין הרשום בספריה; למחדל התובעים להגיש מסמכים שילמדו על כמות המזומנים בקופת החברה לפני ואחרי פטירת המנוח ועל מצבת החייבים והחובות כלפיה. לטענת הנתבעת המסמכים לא הוגשו מאחר שספרי החברה לא היו מסודרים ומהימנים וחשיפתם הייתה מדגימה כשלים מהותיים בדרך שבה התנהלה.
37. הניתוחים שעורכת הנתבעת והמסקנות שהיא מבקשת להסיק לגבי מהימנות הדוחות, הפעילות של החברה ואיתנותה הם עניינים שבמומחיות שאותם היה על הנתבעת לתמוך בחוות דעת מקצועית. הדברים אמורים בין היתר בנוגע לטענות הבאות: הדוחות של החברה תמוהים ואינם משקפים את המציאות; החברה לא קיימה פעילות ריאלית ונוהלה באופן לא תקין; הדוחות הכספיים לא כללו דו"ח תזרים מזומנים; אין לחברה אתר אינטרנט, אין לה משרדים ואין לה מכליות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

38. טענות הנתבעת והמסקנות שהיא מבקשת להסיק מהדוחות שהוגשו אף אינן מתיישבות עם חוות הדעת שנתנו מומחי הצדדים ומומחה בית המשפט ביחס לשווי החברה לפני פטירת המנוח.

39. הנתבעת הגישה, כאמור, את חוות הדעת של האקטואר פרופ' רמי יוסף, לגבי השווי ההוגן של החברה, כפי שעשוי להיקבע בין מוכר מרצון לקונה מרצון, על בסיס שיקולים כלכליים של הטווח הארוך.

הערכת השווי הכלכלי נעשתה בגישת היוון תזרים המזומנים. שיטה המבוססת על הערכת יכולתה של החברה להפיק מזומנים, כאשר זרמי המזומנים העתידיים מהוונים במחיר הון המשקף את הסיכון הגלום בפעילות החברה ומבטא את התשואה אשר משקיע היה מצפה לקבל מחברה בעלת סיכון דומה (עמ' 19 לחוות הדעת).

40. המסמכים שעמדו לפני פרופ' יוסף הם:

א. הסכם החזר הלוואת בעלים של החברה. הסכם למכירת מניות מיום 7.5.2018.

ב. דו"ח רשם החברות של החברה.

ג. דוחות רווח והפסד של החברה לשנים 2014 – 2016.

ד. דוחות מע"מ לשנים 2013 – 2017.

ה. שומות פרטיות ממס הכנסה, דוחות מביטוח לאומי ודוחות מע"מ עוסק מורשה.

ו. מידע גלוי רלוונטי המתפרסם באתרי האינטרנט, מאמרים ופרסומים אקדמאיים.

41. המסמכים שעליהם ביסס פרופ' יוסף את חוות הדעת הם אותם מסמכים שהוגשו לתיק, ואשר עליהם מבססת הנתבעת את טענותיה.

אם אמנם מדובר בדוחות תמוהים, כפי שטוענת הנתבעת בסיכומיה, שאינם משקפים את המציאות לגבי פעילות החברה ושעולה מהם שהחברה לא קיימה פעילות ריאלית כלשהי ונוהלה באופן לא תקין, שלא לומר בלתי חוקית בעליל, יש להניח שפרופ' יוסף היה מציין זאת, ומתייחס לכך בחוות דעתו. כך גם לגבי המשמעות שהייתה לעובדה ששם החברה היא חברת אחזקות, שאין לה משרדים ושלא היו לה מכליות.

42. בניגוד לטענות הנתבעת לגבי הדוחות ושאר מקורות המידע, המומחה מטעמה כתב בחוות דעתו שמקורות המידע שהומצאו לו נראים אמינים, שלמים ועדכניים והדברים סותרים את טענות הנתבעת לגבי אותם מסמכים.

פרופ' יוסף ציין אמנם, שהוא לא ביצע פעולת ביקורת ולא ערך בדיקה או בחינה עצמאית בלתי תלויה של המידע, ולכן הוא לא מחווה דעה לגבי נאותות הנתונים, אך גם הנתבעת לא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

ערכה בחינה עצמאית בלתי תלויה של המידע, ועל בסיס אותם מסמכים היא מנסה לבסס מסקנות הפוכות, מסקנות שלא ניתן לקבל.

43. מומחה הנתבעת בחן את הדוחות הכספיים של החברה וניתח אותם. לפי חוות דעתו החברה הציגה צמיחה מרשימה בהכנסותיה ובשנת הפעילות הרביעית שלה צמחה בכ-68% והגיעה למחזור הכנסות שנתי של 316 מיליון ₪ (עמ' 14 לחוות הדעת). הוא ניתח את הרווח הגולמי, הרווח התפעולי והמאזנים ליום 31 בדצמבר של כל אחת מהשנים 2013 – 2016.

44. לצורך הערכת שווי החברה בשיטת היוון המזומנים, בנה מומחה הנתבעת מודל פיננסי, אשר יחזה את המכירות, את עלות המכירות, את הוצאות ההנהלה והמכירה, את המיסים וההשקעות לצורך גזירת תזרים המזומנים החוזי. עקרונות ההערכה כפי שנקבעו בחוות הדעת הם:

א. ניתוח תחום הפעילות של החברה.

ב. חיזוי הכנסות החברה.

ג. ניתוח מבנה ההוצאות וחיזוי ההוצאות הנדרשות להשגת ההכנסות שנחזו.

ד. חיזוי ההשקעות הנדרשות בתקופת התחזית.

ה. בניית תחזיות פיננסיות כולל תחזית רווח והפסד ותזרים מזומנים חופשי.

ו. חישוב השווי הכלכלי של פעילות החברה על ידי היוון תזרים המזומנים החופשי לתקופת התחזית ושווי הפעילות בתחום תקופת התחזית, תוך שימוש במחיר הון משוקלל המותאם לסיכון העסקי הכרוך בפעילות החברה.

45. המומחה בנה תרחיש הכנסות והוצאות לשנים 2017 – 2021 ולשנה מייצגת (עמ' 24 לחוות הדעת). הוא הניח שהחברה "עסק חי" ותמשיך להתקיים גם לאחר תום תקופת התחזית. לכן נקבע שווי שאריתי בערך הנוכחי של זרמי המזומנים הנומינליים החופשיים לאין סוף, על בסיס תזרים מייצג לתקופה, ותוך הנחה כי התזרים המייצג יצמח בשיעור שנתי קבוע של כ-3%.

המומחה מטעם הנתבעת היה ער לכך שמדובר בחברה שמממנת לקוחות ונוטלת על עצמה סיכונים אשראי (עמ' 12 לחוות הדעת) ולמרות זאת לא הגיע למסקנות שהנתבעת מבקשת להסיק על סמך עובדה זו.

46. חוות דעתו של רו"ח רצאבי, מומחה בית המשפט, סותרת אף היא את טענות הנתבעת לגבי החברה. מומחה בית המשפט ניתח את הכנסות החברה, הוצאותיה, הרווח התפעולי שלה, הוצאות המימון והרווח הנקי. הוא ניתח גם את המאזנים של החברה (עמ' 6 לחוות הדעת).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

- מחוות דעתו עולה כי ביחס לפרמטרים רבים הניחו מומחי שני הצדדים הנחות דומות, ולעיתים זהות. כך ביחס לשיעור צמיחת ההכנסות; שיעור הרווח הגולמי; שיעור ההיוון; שיעור הצמיחה בטווח הארוך ועוד (עמ' 1 לחוות הדעת של רו"ח רצאבי).
47. מחוות דעתו של מומחה בית המשפט עולה כי בשנים 2013 – 2016 ההכנסות היו במגמת צמיחה מכ-341,000 ₪ בשנת 2013 לכ-23.5 מיליון ₪ בשנת 2014 לכ-188.3 מיליון ₪ בשנת 2015 ול-315.9 מיליון ₪ בשנת 2016.
- בשנת 2017 הכנסות החברה עד למועד פטירת המנוח הסתכמו בכ-302.2 מיליון ₪ עד למועד פטירת המנוח בחודש נובמבר 2017 (עמ' 5 לחוות הדעת).
48. את שווי החברה נכון ליום 13.11.2017 העריך מומחה בית המשפט בסכום של 13.78 מיליון ₪ (עמ' 2 לחוות הדעת).
49. כמו מומחה הנתבעת, גם רו"ח רצאבי ביסס את חוות הדעת על אותם מסמכים שמהם מבקשת הנתבעת להסיק את מסקנותיה לגבי החברה: הדוחות הכספיים של החברה לשנים 2013 – 2017; פרוטוקול מאסיפת בעלי המניות מיום 1.3.2015; פרוטוקול מאסיפת בעלי המניות מיום 12.12.2017 וחוות דעת מומחי הצדדים.
- בניגוד לטענות הנתבעת, העיד מומחה בית המשפט כי הדוחות שהוצגו לו הם דוחות מבוקרים על ידי רואה חשבון. וחזקה עליו שכאשר רואה חשבון חותם על הדוחות הכספיים, אלה הנתונים המבוקרים שעליהם הוא מתבסס (עמ' 184 לפרוטוקול).
50. ההנחות של מומחי הצדדים ומומחה בית המשפט, קביעותיהם והתחזיות שהם בנו סותרות את טענות הנתבעת בסיכומיה. בניגוד לתחזיות הנתבעת בסיכומיה, כל המומחים הניחו שיעור צמיחה בטווח הארוך (עמ' 14 לחוות דעת רצאבי).
51. הנתבעת מפנה לכך שהתובעת העידה שעם מותו של המנוח, לא הייתה ידועה עד הסוף מצבת ההתחייבויות והזכויות של החברה (סעיף 109 לתצהיר התובעת), וכי המנוח נפטר עם הרבה סימני שאלה לגבי החברה (עמ' 216 לפרוטוקול). כשהיא פנתה לאלי אבוטבול הוא לא ידע לתת לה תשובות (עמ' 216 לפרוטוקול).
- הנתבעת מפנה גם לעדותו של אלי אבוטבול אשר העיד באופן מסויג לגבי רישום החובות כלפי החברה במועד פטירת המנוח (עמ' 103-104 לפרוטוקול).
52. העדויות של התובעת ושל אלי אבוטבול אכן מעוררות שאלה, אולם לא די בעדויות אלה, על רקע חוות הדעת של המומחים שהוגשו לתיק ועל רקע החלק המשמעותי של המנוח בניהול החברה, כדי לקבוע שהיו אי סדרים בחברה במיוחד כאשר התובעת לא לקחה חלק בניהול החברה עובר לפטירת המנוח. התובעת העידה שרק המנוח ידע מה קורה בחברה (סעיף 110

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

לתצהיר). אבוטבול העיד שהמנוח היה הרוח החיה בחברה והוא זה שטיפל בבנקים ובכספים (עמ' 107 – 108 לפרוטוקול).

בניגוד לעדויות של התובעת ושל אבוטבול, בחוות הדעת של המומחים, המבוססות על מסמכי החברה והדוחות שלה, מופיעים נתונים מדויקים על מצבת החובות והזכויות של החברה בתום שנת 2017. לפי חוות הדעת של מומחה בית המשפט, נכון לתום שנת 2017 נכסי החברה כללו בעיקר יתרת לקוחות (כ-7.9 מיליון ₪), יתרת פיקדונות משועבדים (כ-3.5 מיליון ₪) ויתרת מקדמות לספקים (כ-1.8 מיליון ₪) (עמ' 6 לחוות הדעת).

53. הנתבעת הפנתה לקטעי עיתונות על עסקי שיווק הדלק ולהחלטות שניתנו בתיקים אחרים ביחס לשתי חברות שמנהל אלי אבוטבול. מסמכים אלה אינם קבילים כראיות ובנוסף אינם רלוונטיים, שכן הם אינם מתייחסים לחברה שניהל המנוח.

54. כאמור, על בסיס הראיות שהוגשו, ההכנסה החודשית הממוצעת של המנוח מהחברה, בשנים שקדמו לפטירה היו:

בשנת 2015 : 37,752 ₪.

בשנת 2016 : 71,082 ₪.

בשנת 2017 : 76,504 ₪.

55. כפי שטוענים התובעים, המנוח לא היה בעל מניות יחיד בחברה פרטית ולא הוא שקבע את דמי הניהול שלו. בחברה היה פרוטוקול מסודר לגבי השכר, ולפיו פעל המנוח. המנוח אף דיווח על הכנסותיו למס הכנסה. כפי שנפסק בע"א 3304/13 פלוני נ' פלוני (20.11.2013): **"בהיעדר נסיבות מיוחדות ובהיעדר נתונים מיוחדים, נקודת המוצא בקביעת בסיס השכר היא גובה השכר שמשך הניזוק מהחברה על פי תלושי השכר או טופסי 106... שהרי, בהתאם לתלושי השכר משלם הניזוק מס הכנסה וביטוח לאומי..."**.

56. ביום 1.3.2015 נערכה אסיפה כללית של בעלי המניות בנושא שינוי הזכויות המוקנות לבעלי מניות הנהלה בחברה וכניסת משקיעים חדשים לחברה והנפקת מניות לכל אחד מבעלי המניות (ת/152, עמ' 4106 למוצגי התובעים). התובעים מפנים לפרוטוקול על מנת להוכיח כי שכר המינימום החודשי של המנוח אמור היה להיות 70,000 ₪, ואם הרווח הגולמי יעלה על 150,000 ₪ יעלה השכר. הנתבעת טוענת כי ההחלטה מתייחסת לגובה הוצאות השכר הכוללות בחברה. מחוות דעתו של מומחה בית המשפט עולה כי הוצאות הנהלה של החברה כללו בעיקר דמי ניהול ששולמו למנוח בכל אחת מהשנים 2015 – 2017 בסך של כ-1.25-1.44 מיליון ₪ (סעיף 13.6 בעמ' 5 לחוות הדעת). האמור בחוות הדעת תומך בגרסת התובעים.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

הכנסות המנוח לפני שהקים את החברה

57. משנת 2000 ועד לתחילת עבודתו בחברה עבד המנוח בתפקיד בכיר בחברת טאואר סמיקונדקטור בע"מ.

שכרו החודשי הממוצע של המנוח בחברת טאואר כפי שעולה מטפסי 106 היה:

בשנת 2010 – 40,427 ₪.

בשנת 2011 – 46,657 ₪.

בשנת 2012 – 46,559 ₪.

בשנת 2013 – 38,210 ₪ (הסכום כולל פיצויי פיטורין).

התשלומים שקיבל המנוח מהחברה כללו רווח הון מניירות ערך. נוסף לשכר הופרשו למנוח כספים לקרן השתלמות (כ-1,750 ₪ לחודש) וקופות גמל.

טופסי 106 צורפו כנספח 28 לתצהיר התובעת; דו"ח רציפות ביטוח שנערך על ידי המוסד לביטוח לאומי הוגש וסומן ת/186. ראו לעניין זה גם את סעיף 4.7 לחוות דעתו של האקטואר תמיר לוי.

58. אני דוחה את טענת הנתבעת כי לשכר בטאואר אין השלכה על קביעת בסיס ההכנסה של המנוח לצורך חישוב הפסדי העיזבון. ההכנסה בטאואר מלמדת על כושר ההשתכרות של המנוח בתקופה שבה עבד בחברה. המנוח עזב את עבודתו בטאואר לטובת ניהול חברת א' שם הכנסתו הייתה גבוהה יותר באופן משמעותי. טענת הנתבעת כי לאחר שהמנוח עזב את העבודה בטאואר לא הייתה לו אפשרות לחזור לפוזיציה שעזב או למשכורת שקיבל באותה תקופה אינה מבוססת.

השכר הממוצע שקיבל המנוח בשנת 2012 כשהוא צמוד להיום מגיע ל-52,604 ₪. שכר זה בצירוף הפרשות לפנסיה בשיעור של 12.5% וקרן השתלמות מגיע ל-60,930 ₪.

השכר הממוצע בשנת 2013 כשהוא צמוד להיום מגיע ל-42,785 ₪. שכר זה בצירוף הפרשות לפנסיה בשיעור של 12.5% וקרן השתלמות מגיע ל-49,883 ₪.

הכנסות המנוח – סיכום

59. אני דוחה את טענת התובעים שיש לחשב את סיכויי ההשבחה של השכר בעתיד לאור שיעורי הצמיחה של החברה ועל בסיס ההכנסה שתתקבל לערוך את החישובים.

כפי שנפסק, חישוב הפיצויים מבוסס על חזקת המשכיות המבטאת הנחה שלפיה "מה שהיה במשך זמן שהוא שיהיה. כך למשל כאשר נדרש בית-המשפט להעריך את כושר ההשתכרות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 32798-07-18 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

העתידי של הניזוק, מסתמך הוא פעמים רבות על הכנסתו של הניזוק ערב האירוע שבו נפגע; על הנחות בדבר המשך עבודתו במקום מסוים, בתפקיד מסוים או בשכר מסוים" (ע"א 8673/02 פורמן נ' גיל, פ"ד נח(2) 375, 382 (2004)).

60- על בסיס ההכנסות של המנוח מהחברה והשכר שהוא קיבל כשכיר לפני שהקים את החברה, יבוסס הפיצוי על הכנסה חודשית בסך של 71,000 ₪. סכום זה, בצירוף הפרשי הצמדה מאמצע שנת 2017 מגיע ל-79,600 ₪.

ניכוי מס הכנסה מהכנסת המנוח

61. לפי הלכת בית המשפט העליון את ההפסד יש לחשב על בסיס השכר ברוטו, ללא ניכוי מס הכנסה (ע"א 650/78 כליף נ' מדינת ישראל, פ"ד לה(2) 242 (1981), (להלן: "הלכת כליף")).
הנתבעת אינה חולקת על כך, אולם טוענת שהגיעה העת לבחון את ההלכה, על השלכותיה, ומבקשת כי בית משפט זה יביע עמדה לגבי הדין הרצוי.

תמצית טענות הנתבעת

62. לטענת הנתבעת, מטרת הפיצויים היא השבת המצב לקדמותו. פיצוי לפי הכנסה ברוטו בשיטת משפט כמו שלנו הפוטרת את הפיצויים ממס הכנסה מעשיר את הניזוקים על חשבון המזיקים. יוצרת אפליה בין הניזוקים ופועלת לרעת ניזוקים שהכנסתם נמוכה.
63. ההלכה נקבעה בימים שבהם שיעורי המס השתנו באופן שלא אפשר חישוב מדויק של ההכנסה נטו. כיום התמונה ברורה.
64. הכלל הוא יציר הפסיקה. בית משפט באנגליה בחר לבטל את הכלל באופן מלא. בארה"ב הכלל המסורתי נמצא בנסיגה משמעותית. המעבר לפיצוי על בסיס הכנסה נטו נתמך גם על ידי ה-Restatement במקרים של תביעה בגין מוות.
65. ניתן להציע פתרונות חלקיים שעשויים לשפר באופן משמעותי את המציאות הקיימת כמו להגביל את תחולת הכלל המסורתי עד לרמת הכנסה מסוימת; להגביל את הכלל למקרים של ניזוקים הסובלים נזק גוף ולא למקרים שבהם הניזוק נפטר, כפי שנעשה במספר שיטות משפט; להבחין בין סוגי מזיקים שונים ולקבוע כי יש לנכות מס הכנסה בתביעות נגד נותני שירות רפואי.

תשובת התובעים

66. התובעים טוענים שיש להשאיר את ההלכה על כנה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

67. סעיף 9(7) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] הקובע שלא ישולם מס על הכנסה מפיצויים בגין נזק גוף, חוקק לטובת הניזוקים. החבות במס היא עניין שבין הניזוק ובין שלטונות המס ואין היא מעניינה של המזיק.

68. יש קושי להעריך את חבות המס ויש להתחשב בכך שיהיה על התובעים לשלם מס הכנסה על הפירות שיעשה הסכום החד פעמי המהווה.

ניכוי מס הכנסה - דיון

69. הלכת בית המשפט בעניין **כליף** מחייבת, ובהתאם לה, לא ינוכה מס הכנסה מהכנסת המנוח.

70. אין מחלוקת שעל פי סעיף 9(7) לפקודת מס הכנסה הפיצויים שיקבלו התובעים פטורים ממס הכנסה והנהנים מהוראה זו הם הניזוק או התלויים בו. אם ינוכה מס הכנסה מהשכר, הנהנה יהיה המזיק.

71. השאלה האם הניזוק או המזיק ייהנו מהפטור ממס נדונה והוכרעה בפסק הדין בעניין **כליף**. כפי שכתב בעניין **כליף**, ייתכן שהפתרון הראוי הוא שהפיצוי בגין הפסד השתכרות יהיה חייב במס, באופן שהאוצר ייחנה מהמס ולא הניזוק או המזיק. אפשרות זו ניתן להסדיר בחקיקה מתאימה (לעניין זה ראו את מאמרו של יצחק הדרי "ניכוי מס הכנסה בתביעות פיצויים: הלכת גורלי במבחן הפסיקה שלאחריה וחוקי פיצויים ללא אשם", עיוני משפט ו 373 (1978)).

72. הצעת חוק דיני ממונות, התשע"א – 2011, ה"ח הממשלה 595, מבקשת לעגן את העיקרון הקיים של אי ניכוי מס הכנסה משכר של נפגע או נפטר. על פי סעיף 464 להצעת החוק:

"בקביעת שכרו של נפגע או של נפטר לעניין פרק זה יחושב השכר בלא ניכוי מסים ותשלומי חובה אחרים המשתלמים על פי דין".

בדברי ההסבר נכתב:

"ההוראה החדשה המוצעת מעגנת את העיקרון שבקביעת השכר שהנפגע או הנפטר השתכר או שיכול היה להשתכר אלמלא נפגע, לא יתחשב בית המשפט במס ההכנסה או בתשלומי חובה אחרים שעשויים היו להיות מוטלים על סכומים אלה. השכר שעל בסיסו יחושבו הפיצויים הוא שכר הברוטו של הנפגע. השאלה אם יוטל מס על ההכנסה הנדונה או אם יחויב התשלום בתשלומי חובה אחרים, אם לאו, תיקבע בדינים הרלוונטיים, כגון דיני המס".

הצעת חוק דיני ממונות תומכת בדחיית טענות הנתבעת כי יש לשנות את ההלכה.

73. הטענה שיש לנכות מס הכנסה משכרו של נפטר עלתה בת"א (מרכז) 8276-01-19 עזבון המנוחה פלוגית ז"ל נ' טרם – טיפול רפואי מידי (טר"מ) בע"מ (4.1.2022), שנדון על ידי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

ערעורים שהוגשו על פסק הדין הן בשאלת האחריות והן בשאלת הנזק הסתיימו בפשרה (ע"א 834/22 טיפול רפואי מידי (טר"מ) בע"מ נ' עזבון המנוחה פלונית (8.5.2023)).

74. אני דוחה את טענת הנתבעת כי בעת קביעת הפיצוי יש לקחת בחשבון את הרווח שנוצר לתובעים בשל אי ניכוי מס ההכנסה, ולאזן ולרסן את גובה הפיצויים כדי להגביל ולאזן את תוצאת ההלכה.

גיל הפרישה של המנוח לצורך חישוב ההפסד לעתיד

75. התובעים מבססים את החישוב שלהם על ההנחה שהמנוח היה עובד עד גיל 70, גיל הפרישה המקובל לעצמאים.

76. לטענת הנתבעת אלמלא האירוע היה המנוח מפסיק לעבוד בגיל 60. הנתבעת מפנה בעניין זה לכך שהמנוח סבל ממספר גורמי סיכון למחלת לב, בהם: עישון כבד, אם שעברה אוטם שריר הלב וצנתורים בגיל 48, אב שסבל מאירוע מוחי בגיל 61. כל אלה, בצירוף העובדה שהמנוח עבר אירוע לבבי קטלני בגיל צעיר מלמדים לטענתה על כך שסיכוייו לעבוד עד גיל 67 היו קלושים.

הנתבעת מוסיפה שלגורמי הסיכון הלבביים הצטרפו הקשיים והסיכונים שהיו כרוכים בניהול החברה שהגדילו את הסיכון לאירוע לבבי או מוחי קטלני.

77. טענת הנתבעת לגבי גיל הפרישה של המנוח היא טענה שברפואה שהיה עליה להוכיח באמצעות חוות דעת. הנתבעת הגישה חוות דעת לעניין תוחלת חיי המנוח (חוות הדעת של פרופ' אלדר), אולם היא לא קובעת כי על רקע מצבו הרפואי היה המנוח מפסיק לעבוד לפני גיל 70.

ההפסדים לעתיד יחושבו בהנחה שהמנוח היה עובד עד גיל 70, כמקובל לגבי עצמאים (ע"א 8488/08 עזבון המנוחה סושרד ז"ל נ' מדינת ישראל – משטרת ישראל (5.6.2012), בפסקאות 17 – 18).

הפסד פנסיה

78. המנוח היה עצמאי. הוא זה שהפריש לעצמו כספים לפנסיה. בנסיבות אלה, וכאשר הפיצוי מבוסס על מלוא השכר, אין מקום לפיצוי נוסף בגין הפסד פנסיה.

תוחלת חיי המנוח

79. פרופ' אלדר שנתן חוות דעת מטעם הנתבעת, קבע כי למרות גילו הצעיר יחסית, היה המנוח מעשן כבד במיוחד (3 קופסאות סיגריות ליום) עם יתר כולסטרול ורמת כולסטרול LDL

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

(כולסטרול רע) מעל כפליים מהמומלץ לאדם עם מחלה טרשתית, סבל מעודף משקל, עם סיפור משפחתי של טרשת כללית ומחלת לב. בצנתור נמצאה מחלה של 2 עורקים כליליים חשובים. לאור כל אלה הוא העריך את קיצור תוחלת החיים של המנוח בשל בעיותיו הרפואיות ב-10 – 15 שנים.

80. התובעים לא הגישו חוות דעת נגדית בנוגע לתוחלת החיים. פרופ' צבעוני, אשר נתן חוות דעת מטעמם, קבע בהתייחס לשאלת האחריות, שטיפול ראוי ומיטבי היה גורם לכך שסיכוייו של המנוח לשרוד את האוטם היו גבוהים מ-90%.

פרופ' צבעוני כתב כי אם האוטם היה מתגלה בשלב מוקדם או אף נמנע על ידי טיפול נכון, סביר מאוד להניח שהמנוח היה חוזר לבריאות טובה, ואם הייתה פגיעה בכושר התפקודי ובתוחלת החיים, היא הייתה קלה (עמ' 12 בחוות הדעת הראשונה). פרופ' צבעוני לא התייחס לשאר גורמי הסיכון שאליהם התייחס פרופ' אלדר.

81. לאור חוות דעתו של פרופ' אלדר והאמירות של פרופ' צבעוני, יחושב הפיצוי בשנים האבודות על בסיס קיצור תוחלת חיים של 10 שנים.

תוחלת החיים של גבר בגיל 43 עומדת על 39 שנים. מכאן שתוחלת חיי המנוח, אלמלא הפטירה הייתה 29 שנים מיום האירוע, עד גיל 72 וחצי.

הפסד קצבת זקנה

82. כפי שטוענת הנתבעת, בנסיבות המקרה, לאור גילו הצעיר של המנוח ותוחלת חייו, ההפסד בגין קצבת הזקנה מתקזז עם הסכומים שהיו על המנוח להפריש כדי שיהיה זכאי לקצבה (רע"א 1698/17 פלוני נ' פלוני (23.3.2017) בפסקה 3). אוסיף כי אם היה נפסק פיצוי בגין הפסד קצבת הזקנה, הפיצוי היה נפסק לפי שיטת הידות, תוך התחשבות בקצבת הזקנה שתקבל תובעת 2.

שכר התובעת

83. אין מחלוקת כי שכרה של התובעת עובר לפטירה היה 10,575 ₪. לסכום יש להוסיף 12.5% בגין הפרשות סוציאליות.

שכר זה (11,897 ₪) בצירוף הפרשי הצמדה מיום 13.11.2017 מגיע ל-13,300 ₪ (במעוגל).

מזונות הילדים מנישואים קודמים

84. בין הצדדים אין מחלוקת שהפיצוי המגיע לילדי המנוח מהנישואים הראשונים (תובעים 8 – 9) הוא בגובה דמי המזונות שהמנוח שילם להם, וכן כי את דמי המזונות הללו יש להפחית

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

מהקופה המשותפת בחישוב הפיצוי המגיע לתלויים (ראו לעניין זה את ע"א 8181/06 הכשרת הישוב לביטוח בע"מ נ' עזבון אטיאס (21.1.2010)). אין גם מחלוקת שאת דמי המזונות שקיבלה תובעת 2 עבור ילדיה יש להכניס לקופה המשותפת.

85. המנוח שילם מזונות בסכום של 2,250 ₪ לכל אחד מהילדים. הסכום, בצירוף הפרשי הצמדה מיום 13.11.2017 מגיע ל-2,515 ₪ (הסכם הגירושין צורף כנספח 4561 למוצגי התובעים).

86. התובעת קיבלה מזונות בסכום של 1,167 ₪ לכל ילד. הסכום בצירוף הפרשי הצמדה מיום 13.11.2017 מגיע ל-1,300 ₪ (הסכם הגירושין צורף כנספח 4575 למוצגי התובעים).

התלויים והיורשים

87. המנוח היה כאמור, גרוש ונשוי לתובעת 2 בנישואים שניים. למנוח ולתובעת שני ילדים משותפים. למנוח שני ילדים מבת זוג אחרת ולתובעת 2 שלושה ילדים מבן זוג אחר.

88. תובעת 2, אלמנת המנוח, נולדה ביום 15.1.1978. היא תלויה במנוח ויורשת מחצית מעיזבונו.

89. תובעות 3-4 הן בנות של התובעת והמנוח. הן תלויות במנוח וכל אחת מהן יורשת 1/8 מהעיזבון. תובעת 3 ילידת 27.2.2013; תובעת 4 ילידת 31.5.2016.

90. תובעים 5-7 הם ילדי התובעת מנישואיה הקודמים, גרו עם המנוח ותובעת 2 בתקופת נישואיהם והיו סמוכים על שולחנם. תובעים 5-7 זכאים לפיצוי מכוח היותם תלויים במנוח. תובעים 5-7 אינם יורשים.

תובעת 5 ילידת 7.7.2003; תובעת 6 ילידת 23.7.2004; תובע 7 יליד 5.12.2005.

91. תובעים 8-9 הם ילדי המנוח מנישואיו הקודמים. עובר לפטירתו שילם המנוח לתובעים 8-9 מזונות. תובעים 8-9 זכאים לפיצוי כתלויים שקיבלו מזונות, וכל אחד יורש 1/8 מהעיזבון.

תובע 8 נולד ביום 7.3.2003; תובעת 9 נולדה ביום 10.4.2007.

92. אני דוחה את טענת התובעים שיש לחשב את הפיצוי עד גיל 24. החישוב יערך עד הגיע הבנים לגיל 21 והבנות לגיל 20 כמקובל.

שיטת הידות

93. התובעים מסכימים לחשב את ההפסד לתלויים ולעיזבון לפי שיטת הידות, וטוענים שאם תטען הנתבעת שקיימת הצדקה לסטות משיטת הידות, יש לעשות זאת על ידי הגדלת יד החיסכון של המנוח והגדלת הפיצוי עקב חיסכון גבוה יותר מהצריכה השוטפת.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

94. הנתבעת ערכה את חישוב ההפסד לעיזבון ולתלויים לפי שיטת הידות על בסיס שכר בגובה 8,500 ₪. הנתבעת טוענת שאם החישוב ייערך על בסיס הכנסה גבוהה יותר, יש לשקול סטייה מדרך החישוב השגרתית, באופן שתוצאתו תהיה הגדלת רכיב הוצאות המחייה של המנוח. לטענתה, ככל שמדובר בהכנסות גבוהות, וביתר שאת בנסיבות המקרה הנדון שבהן התברר שהמנוח צרך את כל הכנסותיו ולא הפריש כספים לחסכונות, הדעת נותנת כי הוצאות המחיה היו גבוהות מהרגיל.

95. כפי שנפסק, הפיצוי לתלויים בגין אובדן התמיכה מהכנסה עומד על גובה הכנסת המנוח בהפחתת הוצאות הקיום שלו (יד הקיום). **"חישוב הוצאות הקיום של המנוח נעשה, בהיעדר נסיבות המצדיקות הליכה בדרך אחרת, ב"שיטת הידות". יד הקיום של המנוח מחושבת לפי חלקו היחסי במשאבים הכלכליים העומדים לרשות משק הבית שבו חי"** (ע"א 8181/06 הנ"ל; ע"א 4641/06 מנורה חברה לביטוח בע"מ נ' כרכבי (19.12.2007)).

96. אני מעדיפה את עמדת התובעים שלפיה אם היה מקום לסטות משיטת הידות, היה זה לטובת הגדלת החיסכון ולא להגדלת הוצאות המחיה.

אובדן שירותי בעל ואב

97. התובעים עותרים לפיצוי בסך של 750,000 ₪ בגין אובדן שירותי בעל ואב. התובעים ערים לקווים המנחים שנקבעו בע"א 9788/07 **עזבון המנוחה מרמש נ' הסתדרות מדיצינית הדסה** (30.5.2010) [להלן: **"מרמש"**], אך טוענים שבנסיבות המקרה יש לסטות מסכומים אלה מהסיבות הבאות: המנוח היה הורה פעיל ל-7 ילדים; הגיל הצעיר של היתומות והאלמנה בעת פטירת המנוח; העדויות על המעורבות הרבה והמשמעותית של המנוח בגידול הילדים ובניהול משק הבית המשותף וכן עזרתו בתחזוקת הבית.

98. הנתבעת טוענת שיש להעמיד את הפיצוי על 200,000 ₪ ומדגישה שמכלול הראיות עולה שהמנוח היה שקוע מאוד בחברה שניהל ושבשליש ממנה החזיק.

99. תובעת 2 העידה שהמנוח היה עמוד השדרה של המשפחה ומילא חלק מהותי בתפקודי הבית הן מבחינת פרנסה והן מבחינת התפקוד השוטף (סעיף 107 לתצהיר). המנוח דאג משך כל השנים לשיפוץ ואחזקה שוטפת של הבית והיה בקיא בכל ענייני אחזקת הבית (סעיף 113 לתצהיר). מאז מותו התובעת מתקשה לתפקד ונזקקת לעזרת צד ג (סעיף 116 לתצהיר התובעת).

100. הפיצוי בראש הנזק של אובדן שירותי המנוח נפסק בגין נזקים ממוניים שנגרמו לתובעים בעקבות הפטירה (8991/21 **פלונת נ' קרנית** – **הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים** (19.9.2022)). בבסיסו של הפיצוי עומדת ההבנה כי מלבד אובדן הכנסות השכר של המנוח,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

נגרם נזק ממנוי נוסף, שכן פטירתו תדרוש מתלוי לממן את עבודות הבית שאותן היה מבצע המנוח (ע"א 4579/07 עזבון המנוחה בחירי נ' קופת חולים הכללית (24.6.2009) בפסקה י"ח).

בעניין מרמש נקבע כי "... אין להתעלם מן הכלל שמשמש את בתי המשפט, כי ברגיל, ובאין נסיבות מיוחדות, כמו נישואיו מחדש של בן הזוג שהתאלמן – מכאן, או גיל צעיר במיוחד של הילדים שנותרו – מכאן, נעה מטוטלת הפיצוי בגין אבדן שירותיו של בן הזוג – בסכומים שבין 200,000 ₪ ל- 300,000 ₪" (בפסקה 4). ראו לעניין זה גם את ע"א 6550/20 עזבון המנוח סלאמה נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ (3.5.2021), ואת ע"א 8991/21 פלונית נ' קרנית – הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (19.9.2022).

101. לאור הנתונים המשפחתיים של המנוח ובהתחשב בהיקף עבודתו בחברה, אני פוסקת לתובעים פיצוי בסך של 360,000 ₪ בגין אובדן שירותי בעל ואב (הסכום בהלכת מרמש כשהוא צמוד להיום).

נזק לא ממנוי וקיצור תוחלת חיים

102. בגין הנזק הלא ממנוי וקיצור תוחלת החיים אני פוסקת לתובעים פיצוי בסך של 800,000 ₪.

103. הסכום נכון ליום פסק הדין ואין להוסיף לו הפרשי הצמדה וריבית.

הוצאות קבורה ומצבה

104. על פי סעיף 81(2) לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], זכאים התובעים לפיצוי בגין הוצאות קבורה ומצבה. אין זכות לפיצוי בגין הוצאות אבל. ראו לעניין זה גם את ע"א 813/81 ציון חברה לביטוח בע"מ נ' עזבון בוסקילה, פ"ד לח(4) 785 (1985); ע"א 9603/10 עזבון גולן נ' קרנית קרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים (21.6.2011).

105. אני פוסקת לתובעים פיצוי בסך של 15,000 ₪ בגין הוצאות קבורה ומצבה.

הפסד הוני בעקבות מכירת המניות והחזר חלקי של הלוואת הבעלים

106. המנוח החזיק כאמור, ב-32.76% מכלל המניות הרגילות של החברה.

107. סמוך לאחר פטירת המנוח מכרו התובעים את מניות החברה לחברת א.ש.ד.ל שבבעלות אלי אבוטבול, ובמקביל ויתרו באופן חלקי על חוב של החברה למנוח בגין הלוואת בעלים.

108. לטענת התובעים, המנוח היה הרוח החיה בחברה, וכתוצאה ממותו הפתאומי מצב החברה התדרדר והיה חשש שהיא תקרוס. אלי אבוטבול, באמצעות חברת א.ש.ד.ל, הציע לרכוש את המניות ואת הלוואת הבעלים. זו הייתה האפשרות היחידה שעמדה לפניהם והם, כמו גם בעלי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

המניות האחרים של החברה, מכרו את המניות לחברת א.ש.ד.ל וויתרו על חלק מהחוב של החברה למנוח על מנת להציל את מה שניתן.

109. התובעים הגישו את חוות הדעת של ד"ר תמיר לוי שלפיה שווי המניות עובר לפטירת המנוח היה כ-6,500,000 ₪. התובעים נאלצו למכור את המניות תמורת 14,322 ₪ ומגיע להם פיצוי בגובה ההפרש בסך של 6,491,829 ₪.

את שווי המניות מבסס ד"ר תמיר לוי על הערכתו כי שווי החברה נכון למועד הפטירה היה 19,734,301 ₪.

לגבי הלוואת הבעלים קובע ד"ר תמיר לוי, שהחוב של החברה למנוח עמד על 2,701,522 ₪. חברת א.ש.ד.ל שילמה ליורשי המנוח 1,535,680 ₪, והפיצו המגיע לתובעים, בגובה ההפרש עומד על סך של 1,165,842 ₪.

אקדים ואציין שהנתונים לגבי הלוואת הבעלים אינם שנויים במחלוקת בין הצדדים, אלא שהנתבעת חולקת על זכותם של התובעים לקבל פיצוי בגין ההפרש, כפי שיפורט להלן.

110. הנתבעת טוענת שיש לדחות את דרישת התובעים לפיצוי בגין ההפסד ההוני. לטענתה, העדויות בדבר הקשיים שהתעוררו לאחר מות המנוח אינן מהימנות; ההסכמים שהציגו התובעים בקשר למכירת המניות הם הסכמים למראית עין; מהראיות עולה כי היו גורמים שהיו מעוניינים ברכישת נכסי המנוח והפחידו את האלמנה; המחיר שהסכימו התובעים לקבל אינו סביר ואינו יכול להיות בסיס לפיצוי; הראיות שהגישו התובעים דלות ולא מספיקות כדי לבסס את הפיצוי הנתבע.

עוד לטענת הנתבעת, את ההפסדים הנטענים היה על התובעים להוכיח באמצעות חוות דעת.

111. הנתבעת הגישה את חוות הדעת של האקטואר, פרופ' רמי יוסף. פרופ' יוסף חולק על שווי החברה כפי שהעריך אותה ד"ר תמיר לוי, וכפועל יוצא מכך הוא חולק על שווי המניות של המנוח, לפני הפטירה.

לפי חוות דעתו, שווי החברה לפני הפטירה נאמד בכ-7,288,888 ₪ (לעומת ד"ר תמיר לוי אשר העריך את שווי החברה בסכום של 19,734,301 ₪). ליורשים היו 32.76% ממניות החברה (נתון שאינו שנוי במחלוקת), לפיכך שווי המניות שלהם היה 2,387,000 ₪. היורשים הסכימו למכור את המניות ב-14,322 ₪ (סכום שאינו שנוי במחלוקת), ולפיכך משתמע שהם הפסידו 2,373,000 ₪ (ההפסד לפי ד"ר תמיר לוי עומד, כאמור, על סך של 6,491,829 ₪).

פרופ' יוסף מסכים שההפרש בין יתרת כרטסת הלוואת הבעלים של המנוח ובין הסכום שהסכימו היורשים לקבל עומד על סך של 1,166,000 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

112. פרופ' יוסף התייחס בחוות דעתו להיבט המשפטי של דרישת התובעים וכתב כי היורשים מכרו את אחזקתם במניות החברה ואת ההלוואות מרצון. המחיר שבו בוצע המימוש היה רחוק מאוד משווי השוק שלהן ולא ברור מדוע הם ביצעו מימוש מרצון רחוק מהשווי ההוגן; לא ברור מדוע התובעים לא ביקשו חוות דעת מומחה שיאמוד עבורם את שווי החברה לפני שביצעו את המכירה; אילו התובעים היו זקוקים לתזרים כלשהו מוטב היה להם לקחת הלוואה זמנית במקרה שהיו במצוקה כלכלית, ולא לבצע מימוש שהוא רחוק מאוד מהשווי האמיתי של החברה, קל וחומר כאשר מדובר בחברה שממשיכה לפעול כעסק חי ומניבה רווחים.

חוות הדעת של מומחה בית המשפט

113. לאור הפערים בין ההערכות של מומחי הצדדים, מונה כאמור, רו"ח אהוד רצאבי למומחה מטעם בית המשפט, על מנת להעריך את שווי החברה נכון למועד פטירת המנוח. אציין כי לא הייתה מחלוקת בין הצדדים על כך שהמועד הנכון לקביעת שווי החברה לצורך הערכת הנזק הוא מועד הפטירה.

בחוות דעתו קבע מומחה בית המשפט כי שווי החברה נכון למועד הפטירה (13.11.2017) היה כ-13,780,000 ₪. שווי המניות של המנוח עובר לפטירה (32.76% מהון המניות) היה אפוא, 4,514,328 ₪. כאמור, שווי המניות לפי ד"ר תמיר לוי היה כ-6,500,000 ₪ ולפי פרופ' יוסף 2,387,000 ₪.

התובעים קיבלו עבור המניות 14,322 ₪, מכאן שההפסד שנגרם להם, לפי חוות דעתו של מומחה בית המשפט עומד על 4,500,000 ₪.

114. על פי בקשת הנתבעת נחקר מומחה בית המשפט על חוות דעתו ואף נשלחו אליו שאלות הבהרה מטעם הצדדים. לאחר ששמעתי את המומחה ועיינתי בתשובות, מצאתי כי חוות הדעת מבוססת ומשכנעת ואין מקום לסטות ממנה.

אני דוחה את טענת התובעים כי את שווי החברה נכון לבסס על רווח גולמי בשיעור של 1.4% ולא 1.3% כפי שעשה מומחה בית המשפט, וכי המספרים שניתנו בחוות הדעת של מומחה בית המשפט נעשו במטרה לקבוע שווי ממוצע בין הערכות השווי של הצדדים.

אני דוחה גם את טענות הנתבעת כי חוות דעתו של מומחה בית המשפט אינה מלאה ומדויקת שכן הוא לא קיבל נתונים בנוגע לחברה לאחר שהיא נמכרה לחברת א.ש.ד.ל; כי הערכת השווי שגויה ומופרזת שכן היא מניחה שהמנוח יכול היה להיות המנהל שלה לעד ולא לקחה בחשבון את הסיכון המובנה בכך ששגשוג החברה תלוי לחלוטין בחייו של המנוח.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

טענות הנתבעת והשלכותיהן על הערכת שווי החברה לא עלו ולא ניתן להן משקל בחוות הדעת של פרופ' יוסף מטעמה. להיפך, כפי שעולה מחוות הדעת של מומחה בית המשפט, מומחי הצדדים הניחו הנחות דומות ולעיתים זהות ביחס לפרמטרים רבים, כגון: שיעור צמיחת ההכנסות; שיעור הרווח הגולמי; שיעור ההיוון; שיעור הצמיחה בטווח הארוך ועוד.

115. הפער בין מומחי הצדדים נובע מהאופן שבו הם התייחסו והעריכו את החובות האבודים ובעניין זה אני מעדיפה את חוות דעתו של מומחה בית המשפט.

בשנת 2016 רשמה החברה הוצאה בסך של 2.7 מיליון ₪ בגין חובות אבודים. מומחה התובעים התייחס להוצאה זו כאל אירוע חד פעמי, ובמסגרת הערכת השווי נטרל את השפעתו. מומחה הנתבעת התייחס לסעיף כאל סעיף הוצאות אינהרנטי לפעילות החברה ובמסגרת הערכת השווי העריך את סיכון האשראי בגין חובות אבודים בכ-0.51% מההכנסות העתידיות של החברה.

מומחה בית המשפט קבע בחוות דעתו שלא ניתן לנטרל לחלוטין את השפעת החוב האבוד במסגרת הערכת השווי, שכן החברה חשופה לסיכונים אשראי בהיותה חברה שמספקת אשראי בהיקפים משמעותיים ללקוחותיה. עם זאת, הדרך שבה כימת מומחה הנתבעת את סיכון האשראי (בכ-0.51% מההכנסות החברה) לוקה בחסר.

את סיכון האשראי העמיד רו"ח רצאבי על 0.15% מההכנסות החברה. כאמור, אני מקבלת קביעה זו של מומחה בית המשפט.

116. בכל הנוגע לרווח הגולמי, בקביעת ערך החברה הסתמך מומחה בית המשפט על רווח גולמי בשיעור של 1.3%. התובעים מפנים לחקירה הנגדית של המומחה ולאמירתו שאין מדובר במדע מדויק, וכי אם יאמרו לו שיש להסתמך על רווח גולמי בשיעור של 1.4% הוא לא יוכל להתווכח עם אמירה כזאת (עמ' 205 לפרוטוקול). התובעים מתעלמים מכך שעל אף דברים אלה, מומחה בית המשפט לא חזר בו מההערכה של הרווח הגולמי בשיעור של 1.3% (עמ' 205 לפרוטוקול), הערכה אשר מבוססת על כך שאחוז הרווח הגולמי ירד לאורך השנים והתכנס ל- 1.25% בשנת 2017 ועל ניסיונו של המומחה (עמ' 204 לפרוטוקול).

117. נוכח האמור לעיל אני קובעת כי שווי החברה עובר לפטירת המנוח היה כ-13,780,000 ₪. שווי המניות של המנוח עובר לפטירה (32.76% מהון המניות) היה אפוא, 4,514,328 ₪. התובעים מכרו את המניות בסכום של 14,322 ₪ וההפרש בין השווי לפני הפטירה ובין מחיר המכירה היה כ-4,500,000 ₪.

118. להלן אנתח את הרקע למכירת המניות והוויתור על ההחזר המלא של הלוואת הבעלים. כן אתייחס לאופן שבו היה על התובעים להוכיח את גובה הפיצוי המגיע להם.

אקדים ואציין כי בנסיבות העניין לא מצאתי לפצות את התובעים בגין הנזק הנטען.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

הרקע למכירת המניות והוויתור על החזר מלא של הלוואת הבעלים

119. התובעת הצהירה שכתוצאה ממותו הפתאומי של המנוח, ולאור העובדה שהמנוח היה הרוח החיה היחידה בניהול החברה, מצבה של החברה התדרדר במהירות שיא. היה חשש כבד שמנהל הדלק יפקיע את רישיון היצרן/משווק דלק שהיה לחברה. החברה נזקקה לערבויות חדשות והיה סיכון רב לקריסתה. השותפים העסקיים של המנוח פנו אליה וניסו להציל את המצב (סעיף 109 לתצהיר). לתובעת לא היו רצון או יכולת להשאיר את החברה חיה ומתפקדת שכן לא היה לה את הידע או הניסיון בניהול חברה בהיקפים כאלה (סעיף 114 לתצהיר).

120. לטענת הנתבעת העדויות בדבר הקשיים שהתעוררו לאחר מות המנוח אינן מהימנות וכי מדובר בסיפורים בעלמא, חסרי אחיזה בראיות ובהיגיון. עוד לטענתה, מהראיות עולה שגורמים שהיו מעוניינים ברכישת נכסי המנוח בזול הפחידו את האלמנה וניצלו את מצוקתה.

121. בחקירה הנגדית השיבה התובעת שהתקשרו אליה מרשויות המס בקשר לחוב למע"מ ולבלו ואיימו שהחברה תיסגר (עמ' 213 לפרוטוקול). היא שוחחה עם אלי אבוטבול, היו שיחות עם השותפים, אף אחד לא ידע מה קורה והיא חששה לקחת סיכון (עמ' 220 לפרוטוקול). אלי אבוטבול הציע לרכוש את המניות ואת פעילות החברה, וכך אכן היה (סעיף 114 לתצהיר התובעת). התובעת חזרה והעידה שהיא העדיפה להציל מה שניתן ולכן מכרה את המניות בתמורה להחזר חלקי של הלוואת הבעלים ותמורה מסוימת עבור המניות (סעיף 110 לתצהיר; עמ' 49, 50, 54, 220 לפרוטוקול).

122. אלי אבוטבול הצהיר שמותו הפתאומי של המנוח הותיר את כלל בעלי המניות בהלם, והם נזקקו לפעולות דחופות ומהירות על מנת שההשקעה בחברה לא תרד לטמיון (סעיף 4 לתצהירו). המנוח היה הרוח החיה היחיד בחברה עד למותו הפתאומי. אישיותו וכישוריו הובילו את החברה להצלחה גדולה, שנגדעה עם מותו. כיום הכנסות החברה ורווחיה קטנו מאוד (סעיף 5 לתצהיר אבוטבול ועדותו בעמ' 134 לפרוטוקול). אבוטבול לקח על עצמו את ניהול החברה לאחר מות המנוח, על מנת שהחברה לא תקרוס (סעיף 7 לתצהיר אבוטבול).

בחקירה הנגדית השיב אבוטבול שלאחר פטירת המנוח החברה הפסיקה ביום אחד לעבוד; התשלומים לרשויות תפחו; החברה הייתה חייבת חמישה מיליון ₪ למע"מ ולבלו. כדי להמשיך את פעילות החברה היה עליו לקחת ערבות ולתת התחייבויות לשאת בחובות (עמ' 91 לפרוטוקול). הוא לקח על עצמו את החוב למע"מ (עמ' 130 לפרוטוקול). מדובר בחוב של חמישה מיליון ₪. במע"מ אמרו לו שעד שהוא לא יסלק את החוב הוא לא יוכל להפעיל את החברה (עמ' 141 לפרוטוקול).

123. אבוטבול העיד שבמצב שנוצר, כאשר ברקע היה סיכון שהחברה תהפוך לחדלת פירעון, הסכום המקסימלי שהוא יכול היה לשלם לתובעים עבור המניות ועבור החזר הלוואת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

הבעלים היה מיליון וחצי ₪ (עמ' 90–91 לפרוטוקול). הוא לקח סיכון כשלקח על עצמו את החברה (עמ' 133 לפרוטוקול).

124. לתצהיר התובעת צורפו מסמכים שנשלחו למנהל הדלק ולרשם החברות (נספח 30, עמ' 829 לראיות התובעים). האמור במסמכים תומך בכך שלאחר פטירת המנוח הייתה החברה במצוקה והיה חשש שהיא תפסיק לפעול.

בין המסמכים נמצא פרוטוקול מאסיפת בעלי המניות של החברה שהתכנסה ביום 12.12.2017 (עמ' 833 למוצגי התובעים). במסמך זה, תחת הכותרת "על סדר היום" נכתב:

"לאור פטירתו של הדירקטור ומחזיק מניות הניהול היחיד בחברה, מר (שם המנוח) ז"ל, הושהתה פעילותה השוטפת של החברה, באופן שעלול לגרום לאיבוד רישיונה ממנהל הדלק.

הואיל ובמצב האמור לעיל, נבצר מהדירקטוריון להפעיל את סמכויותיו והפעלת סמכות מסמכויותיו חיונית לניהולה התקין של החברה, מבקשת האסיפה הכללית להקצות שלוש מניות הנהלה, בנות 1 ₪ ע.נ. על אחת, לבעלת המניות, א.ש.ד.ל שפע שיווק דלקים בע"מ, ולאשר את מינויו של מר אלי אבוטבול כדירקטור בחברה, במקום (שם המנוח) ז"ל".

באותה אסיפה הוחלט פה אחד להקצות לבעלת המניות א.ש.ד.ל שפע שיווק דלקים בע"מ שלוש מניות הנהלה לצורך מינויו של אלי אבוטבול כדירקטור בחברה במקום המנוח.

125. בתשובה לשאלה 15 ששלחו התובעים למומחה בית המשפט, השיב המומחה:

"מעיון בדוחות המע"מ ניכר כי החברה ככל הנראה לא הייתה פעילה לאחר מותו של א' ז"ל, שכן בחודש נובמבר חלה ירידה חדה בהיקפי הפעילות, ובחודש דצמבר אלה כבר ירדו קרוב לאפס. במסגרת הערכת השווי גילמנו את הכנסות החברה בשנת 2017 תחת הנחה כי ההכנסות שנרשמו משקפות 10.4 חודשים בלבד, ואף ציינו כי ייתכן ולפטירתו של מר א' ז"ל עשויה להיות השפעה על יתרת ההון החוזר" (תשובות מיום 7.11.2021).

126. מיד לאחר פטירת המנוח ועוד לפני שהתובעים מכרו את המניות שלהם, מכרו בעלי המניות האחרים של החברה את המניות שלהם לחברת א.ש.ד.ל. ההסכם בין בעלי המניות האחרים (להלן: "קבוצת כליף") ובין חברת א.ש.ד.ל נערך ביום 12.12.2017 וצורף לתצהיר התובעת (עמ' 864 למוצגי התובעים). לפי ההסכם, נמכרו 13,865 מניות רגילות בנות שקל אחד. בתמורה למכירת המניות שילמה א.ש.ד.ל לקבוצת כליף 1,500,000 ₪.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

אלי אבוטבול העיד שהוא הציע לקבוצת כליף (כמו גם לתובעים) להמשיך יחד אך קבוצת כליף, כמו התובעים, העדיפו לקבל את הסכום שהוא הציע להם. הם לא האמינו בו כמו שהאמינו במנוח (עמ' 101 לפרוטוקול).

בהסכם שערכה קבוצת כליף עם אלי אבוטבול עיגנה הקבוצה את זכויות התובעים לקבל תמורה אשר לא תפחת מהתמורה שהם קיבלו. מההסכם בין א.ש.ד. לבין קבוצת כליף עולה כי גם קבוצת כליף ויתרה על החזר הלוואות הבעלים שנתנו חברי הקבוצה לחברה (סעיף 12 להסכם).

127. מאחר שחלק מיורשי המנוח היו קטינים, התבקש אישור למכירת מניות הקטינים מבית המשפט לענייני משפחה. הפנייה לבית המשפט לענייני משפחה נעשתה באמצעות עורך דין שייצג את התובעים. הבקשה לאישור מכירת המניות צורפה כנספח 31 לתצהיר התובעת (עמ' 843 לנספחי התצהיר).

היועץ המשפטי הודיע שאין בכוונתו להתערב בהליכים, וביום 24.6.2018 ניתן אישור של בית המשפט לענייני משפחה למכירת המניות (עמ' 856 למוצגי התובעים).

128. די בראיות שהגישו התובעים כדי לקבוע שבנסיבות שנוצרו עם פטירת המנוח והחשש שהחברה תקרוס, הם סברו שהם מצילים את מה שאפשר כאשר מכרו את המניות שלהם ל-א.ש.ד.ל בתנאים שהציע אלי אבוטבול באותו שלב. המכירה של קבוצת כליף והאישור שניתן על ידי בית המשפט לענייני משפחה תומכים במהלך שעשו התובעים.

129. אני דוחה את טענות הנתבעת כי העדויות בדבר הקשיים שהתעוררו לאחר מות המנוח אינן מהימנות. אני דוחה גם את טענתה כי במבט לאחור הרושם הוא שהמטרה העיקרית של הפנייה לבית המשפט למשפחה לא הייתה הגנת הקטינים אלא הגנת מהלך המכירה מפני טענה בדבר חוסר סבירות. טענה זו של הנתבעת איננה מבוססת, ומוטב היה שלא להעלותה.

130. עם זאת, לא די בעדות התובעת כדי להבין לעומק את הסיכונים והסיכויים שנוצרו בעקבות פטירת המנוח ואת סבירות ההחלטה למכור את המניות ולוותר על הלוואת הבעלים בסכום שקיבלו התובעים. התובעים לא הזמינו איש מקבוצת כליף, אשר מכרה את המניות במקביל אליהם, שיעידו מה היו השיקולים שלהם במכירת המניות. כפי שטוענת הנתבעת, התנהלות התובעת בכל הנוגע למכירה, מבלי להתייעץ ומבלי לבחון את הסיכויים והסיכונים, מעוררת שאלות, אשר יש בהן כדי להשליך על זכותם של התובעים לקבל פיצוי, במיוחד לנוכח ערכה של החברה וגובה ההפסד הנטען.

לשאלת בית המשפט השיבה התובעת שהיא לא לקחה איש מקצוע שיבדוק את שווי החברה לפני מכירת המניות. היא רצתה להציל את מה שיש (עמ' 50 לפרוטוקול). לשאלה האם היא התייעצה לפני שקיבלה את ההחלטה השיבה שהיא לא התייעצה, אולם קראה באינטרנט על

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

מה שעלול לקרות במצב שבו לא משלמים למדינה את החובות (עמ' 213 לפרוטוקול). לשאלת בית המשפט האם לא התייעצה עם בני משפחה, השיבה שאחיה רואה חשבון. היא לא הציגה לו מסמכים. היא כן דיברה איתו והוא השיב ש"בגלל שאף אחד לא יודע מה קורה באמת, זה לקחת סוג של סיכון, יכול להיות שיהיה ויכול להיות שלא" (עמ' 220 לפרוטוקול).

הוכחת הפיצוי המגיע

131. התובעים טוענים, כאמור, שהנזק שנגרם להם הוא בגובה ההפרש בין שווי המניות לפני פטירת המנוח ובין התמורה שהם קיבלו עבור המניות, ובנוסף ההפרש בין החוב של החברה למנוח בגין הלוואות בעלים ובין הסכום שהם קיבלו. לטענתם, הפיצוי המגיע להם הוא בגובה נזק זה, שהוכח. את טענתם מבססים התובעים על כך שאלמלא ההסכם שנעשה עם חברת א.ש.ד.ל, הייתה החברה קורסת והם לא היו מקבלים דבר.

132. בדיון שהתקיים לאחר הגשת הסיכומים התבקשו התובעים להתייחס לצורך בהגשת חוות דעת להוכחת הנזקים הנטענים.

בדיון, ובהבהרת הטיעון שהגישו ביום 29.1.2023, חזרו התובעים וטענו שהנזק ההוני שהוכח הוא הפער שבין השווי של המניות טרם פטירת המנוח ובין המחיר שבו נמכרו לאחר פטירתו ולאחר הפסקת פעילות החברה טרם החייאתה על ידי אבוטבול, ובדיוק לשם הכרעה בגובה ההפסד מונה מומחה בית המשפט. לטענתם, הוכחו הנזק והקשר הסיבתי בין רשלנות הנתבעת ובין הנזק, הן במובן העובדתי והן במובן המשפטי של מבחן הצפיות.

133. על מנת להוכיח את הפיצוי המגיע להם, היה על התובעים להגיש חוות דעת כלכלית שתתמוך בטענות הבאות שעליהן הם מבססים את גובה הפיצוי: המחיר שהם קיבלו משקף את שווי השוק; לא ניתן היה למצוא מנהל אחר שינהל את החברה בנסיבות שנוצרו; אלמלא העסקה שנעשתה, החברה הייתה קורסת; הנזקים שהיו נגרמים אם החברה הייתה קורסת היו גדולים מההפסדים הנתבעים.

הראיות שהוגשו אינן מספיקות כדי לקבוע שהתובעים קיבלו את מחיר השוק עבור המניות, וכי אלמלא המכירה ל-א.ש.ד.ל החברה הייתה קורסת והם היו מפסידים הכל. כל שהוכח הוא המחיר שבו הם מכרו את המניות, להבדיל משווי השוק.

התובעת העידה, כאמור, שהיא קיבלה את ההחלטה על המכירה ללא קבלת ייעוץ וללא בחינה מקצועית של הסיכויים והסיכונים באותו שלב והתנהלות זו מעוררת שאלות, במיוחד על רקע הפער הגדול בין שווי החברה וגובה הלוואות הבעלים ובין הסכום שקיבלו התובעים. במצב דברים זה קשה לקבוע כי המחיר שקיבלו התובעים משקף את מחיר השוק שניתן היה לקבל באותו שלב ולבסס עליו את גובה הפיצוי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

134. אני דוחה את טענת התובעים שהקשר הסיבתי המשפטי בין ההתרשלות ובין הנזק הוכח בכך שהנתבעת הודתה בחבות. אני דוחה גם את טענת התובעים שכל המומחים מסכימים על עצם קיומו של הפסד הוני והשאלה היא רק האם פטירת המנוח היא שגרמה להחלטת המכירה ולנזק שנגרם כתוצאה ממנה.

135. בתשובה לטענות הנתבעת ניסו התובעים בסיכומי התשובה לשכנע, על בסיס החקיקה והדוחות של דור אלון ופז, כי פטירת מנהל באופן פתאומי שמובילה לעצירת פעילות של החברה מובילה לחשש סביר שהבלו לא ישולם במועד ופעילות החברה תופסק. עוד טענו התובעים שהערכת שווי של חברה בקשיים, אשר סכנת פירוק מרחפת מעליה, יש לעשות על פי מודל השווי הנכסי וכי שווי החברה על פי מודל זה ולפי גובה ההון העצמי של החברה בסוף שנת 2017 היה כ-948,000 ₪.

המסקנות שמבקשים התובעים להסיק מהחקיקה ומהדוחות הכספיים של דור אלון ופז אף הן מסקנות שבמומחיות, שהיה על התובעים להוכיח באמצעות חוות דעת. אין מדובר בידיעה שיפוטית ואין מדובר במסקנות שבית המשפט יכול להסיק על בסיס החקיקה והדוחות.

גם את טענתם שאת הערכת שווי החברה לאחר פטירת המנוח צריך לעשות על פי מודל השווי הנכסי היה על התובעים להוכיח באמצעות חוות דעת, שכן מדובר בעניין שבמומחיות. לגופו של עניין הערכה זו מתבססת על כך שהחברה הייתה בקשיים, מתעלמת מהסכום הכולל ששילם אבוטבול וכן מתגמולי הביטוח שקיבלה החברה בעקבות פטירת המנוח מפוליסת ביטוח החיים שהייתה למנוח.

136. התובעים לא הוכיחו באמצעות מסמכים מזמן אמת מה היו החובות לבלו ולא די בראיות שהם הגישו כדי לשכנע שלחברה לא הייתה יכולת לשאת בחובות אלו. התובעים הפנו בסיכומי התשובה להוראות חוק הבלו וערכו תחשיב תיאורטי על בסיס המחזור העסקי כדי להוכיח את החוב ואת אי יכולתה של החברה לעמוד בו (סעיפים 130–134 לסיכומי התשובה), אולם זו לא הוכחה לגובה החוב ולא יכולתה של החברה לשאת בו. התובעים לא הזמינו גורמים ממנהל הדלק והבלו על מנת לתמוך בעדותם על הסיכון לסגירת החברה. חוק הבלו קובע, אמנם, שיש לשלם את הבלו תוך 10 ימים אולם לא הוכח כיצד נוהגת הרשות כאשר החברה נקלעת למצוקה בעקבות פטירת המנהל שלה.

137. אני דוחה את טענת התובעים שהחלטת בית המשפט לענייני משפחה מהווה מעשה בית דין חלוט המחייב את הנתבעת. הנתבעת לא הייתה צד לאותו הליך והחלטת בית המשפט לענייני משפחה לא מחייבת אותה. האישור שקיבלו התובעים מבית המשפט לענייני משפחה תומך במהלך שעשו, ואף מחזק את הטענה שהמכירה נעשתה לטובת הקטינים. עם זאת, לבית המשפט לענייני משפחה לא הוגשה חוות דעת חשבונאית או כלכלית בתמיכה למהלך, הנתבעת לא הייתה צד לאותו הליך, והאישור שניתן על ידי בית המשפט לא יכול להוות ראיה לכך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

שהמחיר שקיבלו התובעים משקף את מחיר השוק ואף לא ראייה לגובה הפיצוי הנדרש על ידי התובעים.

לא די גם בעובדה שקבוצת כליף מכרה את המניות כדי לקבוע שהמחיר שהם קיבלו משקף את מחיר השוק, במיוחד כאשר איש מקבוצת כליף לא העיד על השיקולים שעמדו בבסיס החלטת הקבוצה.

138. אני קובעת, אפוא, כי התובעים לא עמדו בנטל ולא הוכיחו שמגיע להם פיצוי בגין הפסד הוני עקב פטירת המנוח.

139. בסיכומי התשובה טענו התובעים, לראשונה, שהפסד הנכס ההוני הוא הלכה למעשה ירידה בשווי תזרים הדיבידנדים שהחברה הייתה מחלקת אם המנוח היה ממשיך לנהל אותה בחייו ולכן הפגיעה היא סוג של אובדן השתכרות עתידית שמהווה נזק ישיר למנוח ולעזיבונו שנובע מפטירתו. עוד לטענתם, בהנחה שהמנוח היה מנהל את פעילות החברה בעצמו, שלא באמצעות חברה, אלא בעוסק המורשה, בוודאי שלא הייתה קמה טענה כלפי אובדן השתכרות זה.

140. המנוח משך מהחברה דמי ניהול, אשר ניתנו לו בהתאמה להצלחות החברה. לא הוכח שהחברה חילקה דיבידנדים או שהיה בכוונתה לחלק דיבידנדים לבעלי המניות. התובעים מקבלים פיצוי מלא על בסיס דמי הניהול שקיבל המנוח מהחברה, העולים על חלקו היחסי במניות.

זאת ועוד, מהראיות עלה, כאמור, שהמנוח היה הרוח החיה של החברה, ובלעדיו, כפי שטוענים התובעים, היא הייתה בסכנת קריסה. מעמד זה של המנוח וחיוניותו לחברה, מעוררים שאלה ביחס לשווי המניות בפני עצמן. ממה נפשך, אם היה לחברה שווי עצמאי וזה השתקף בערך שנקבע בחוות הדעת, פטירת המנוח לא הייתה אמורה להביא לקריסת החברה. לעומת זאת, אם כטענת התובעים, ערך החברה נשען כל כולו על יכולותיו של המנוח, הרי שלא היה לחברה ערך עצמאי, וההפסד שנגרם לתובעים הוא אובדן ההכנסות של המנוח מהחברה.

בנסיבות אלה, וכאשר התובעים מקבלים פיצוי מלא המבוסס על כך שהמנוח היה ממשיך לנהל את החברה ולהחזיק במניותיה עד גיל 70, אין מקום לפצות את התובעים בגין הפסד הנכס ההוני, נוסף להפסדים המבוססים על השתכרות המנוח בחברה.

ההסכמים עם חברת א.ש.ד.ל

141. הנתבעת טענה בסיכומיה שהתובעים לא מכרו את המניות לא.ש.ד.ל, וכי ההסכמים שהוגשו נערכו למראית עין. אני דוחה טענות אלה של הנתבעת. את הטענות העלתה הנתבעת לראשונה בסיכומים, על בסיס סברות וספקולציות, שחלקן נסתר וחלקן האחר לא הוכח.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

ההסכמים בין התובעים ובין חברת א.ש.ד.ל נערכו ביום 29.5.2018. ההסכמים צורפו כחלק מנספח 31 לתצהיר התובעת.

הנתבעת מבססת את טענתה שמדובר בהסכמים למראית עין על כך שהתובעים לא הוכיחו את התמורה שהם קיבלו על פי ההסכמים ועל ההבדלים בין ההסכם שנערך עם קבוצת כליף ובין ההסכם שנערך עם התובעים. הבדלים המלמדים לטענתה, שאחד אמיתי והשני למראית עין. הנתבעת מפנה לכך שהתובעים עדיין רשומים כבעלי מניות בחברה וכתובת החברה עדיין במקום המגורים של המנוח וחברי קבוצת כליף אינם רשומים עוד כבעלי מניות.

עוד לטענת הנתבעת, התובעים מכרו לא.ש.ד.ל מניות תמורת כמיליון וחצי ₪ בצד ויתור על החוב של החברה למנוח בגין הלוואת בעלים כאשר בפועל נרשם שהסכום משולם כהחזר הלוואת בעלים. מדובר בניסיון להימנע מחבות במס רווח הון וגם מסיבה זו לא ניתן להכיר בהסכמים.

142. החוזים בין התובעים ובין א.ש.ד.ל. הוגשו, כאמור, כראיות. התובעת ואבוטבול העידו על עריכת ההסכמים והעברת התמורה. בתמיכה לעדויותיהם הגישו התובעים את הבקשה שהוגשה לבית המשפט לענייני משפחה ואת אישור בית המשפט. די בכל אלה כדי לקבוע שההסכמים אכן נערכו, ולא די בטענות הנתבעת כדי לסתור זאת.

143. אין מחלוקת שא.ש.ד.ל קנתה מהתובעים מניות ושילמה להם תמורה חלקית עבור חוב החברה. אלי אבוטבול העיד שמשיקולים של תכנון מס נכתב שהתמורה עבור המניות הייתה 15,000 ₪ (עמ' 100 לפרוטוקול). זו הייתה ההמלצה של רואה החשבון (עמ' 102 לפרוטוקול). עדותו של אלי אבוטבול לא נסתרה.

טענת הנתבעת שאין מדובר בתכנון מס לגיטימי אינה מבוססת בראיות ואינה נתמכת בחוות דעת, ולא די בה כדי להטיל דופי במהלך שנעשה. מטעם זה לא מצאתי לדון בטענה לגופה ולהתייחס לתשובת התובעים בסיכומי התשובה המפנים להוראת סעיף 94א לפקודת מס הכנסה, העוסקת במכירת הלוואה לא צמודה וללא ריבית עם מניות או זכויות אחרות של בעל המניות באותה חברה.

144. התובעים עמדו, אפוא, בנטל והוכיחו את עריכת ההסכמים ואת התמורה שקיבלו.

שווי החברה לאחר מכירת המניות לא.ש.ד.ל

145. הנתבעת חזרה וביקשה מידע ומסמכים לגבי פעילות החברה לאחר שהמניות הועברו ל-א.ש.ד.ל. היא ביקשה את המסמכים במסגרת ההליכים המקדמיים ולאחר שבקשתה נדחתה, היא חזרה וביקשה את המסמכים במהלך המשפט. בסיכומים חוזרת הנתבעת וטוענת שיש חשיבות לשווי החברה ותפקודה לאחר מותו של המנוח והתובעים, בעזרת אלי אבוטבול, הסתירו את המידע במכוון.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

146. התובעים טענו שהם מכרו את חלקם בחברה ואין להם שליטה על המסמכים, וכי הנתונים אינם רלוונטיים. אבוטבול התנגד למסור את המידע מאחר שמדובר בחברה פרטית שלו (עמ' 97 לפרוטוקול).

147. כפי שנקבע בהחלטה מיום 18.7.2021, "מדובר במסמכים הנמצאים ברשות אחרים ולא בשליטת התובעת. מדובר במידע פרטי של אותם גורמים, שאין מקום לגלותו ללא הסכמתם. ... בנסיבות אלה אין מקום לחייב את התובעת להמציא אותם". אלי אבוטבול התנגד, כאמור, למסירת המסמכים.

148. הנתונים על תפקוד החברה החל מראשית 2018 ועד היום לא היו תורמים להכרעה במחלוקת שבין הצדדים בנוגע להתנהלות התובעים בזמן אמת ואין בהם כדי לשפוך אור על מה היה קורה לחברה אלמלא היו התובעים מוכרים את המניות ומוותרים על החזר מלא של הלוואות הבעלים.

אי גילוי דו"ח ועדת הבדיקה

149. בעקבות פטירת המנוח הוקמה, כאמור, ועדת בדיקה. מסקנות ועדת הבדיקה ניתנו ביום 6.2.2018. התביעה הוגשה ביולי 2018.

150. התובעים טוענים שהנתבעת הפרה את חוק זכויות החולה, התשנ"ו – 1996, בכך שלא גילתה להם בזמן אמת על הקמת ועדת בדיקה שהקימה ולא יידעה את המשפחה על דו"ח ועדת הבדיקה שהתקבל כשלושה חודשים לאחר מות המנוח.

לטענת התובעים, אי גילוי קיומה של ועדת הבדיקה סמוך לפטירת המנוח כמו גם אי זימון התובעים לוועדה ואי מסירת מסקנותיה, גרמו לתובעים לחשוב בזמן אמת, בטעות, שאין כל מזיק שממנו יוכלו להיפרע בגין מות המנוח, למעט ביטוח לאומי. לטענתם, אם תובעת 2 הייתה יודעת על הקמת הוועדה, ייתכן שלא הייתה מוכרת את המניות במחיר שבו היא מכרה אותן.

151. הנתבעת אינה חולקת על כך שלא יידעה את התובעים על הקמת ועדת בדיקה ועל הדו"ח. בסיכומים נטען שזו הייתה טעות. עם זאת, טוענת הנתבעת כי התובעת הייתה מודעת או שהייתה יכולה להיות מודעת היטב לקיומו של מזיק שניתן לתבוע.

152. אני דוחה את טענת התובעים שאובדן הנכס ההוני וההפסד בגינו הם תוצאה ישירה של הסתרת קיומה של ועדת הבדיקה. אני דוחה גם את טענתם שיש להעביר אל הנתבעת את הנטל להוכיח שאין קשר סיבתי עובדתי בין העובדה שהנתבעת לא יידעה אותם בזמן אמת על הקמת ועדת הבדיקה ומסקנותיה ובין הנזקים שנגרמו עקב מכירת המניות במחיר שבו הן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

נמכרו. מעדות התובעת עלה שהיא לא שקלה כלל את האפשרות להמשיך ולהחזיק במניות החברה מחשש שהחברה תקרוס, וזאת ללא קשר לאפשרות להמשיך ולממן את החברה. קשה לקבל את טענת הנתבעת שהתובעת יכולה הייתה להיות מודעת היטב לקיומו של מזיק שניתן לתבוע. הנתבעת הגישה חוות דעת הקובעת שרופאי המיון בבית החולים מאיר לא כשלו. הנתבעת עצמה לא מיהרה להודות בחבות, למרות מסקנות ועדת הבדיקה והמלצותיה ועשתה כן בשלב מאוחר מאוד של ההליך.

פיצויים עונשיים

153. אני דוחה את דרישת התובעים לפיצויים עונשיים. כפי שנפסק, האפשרות לחייב מזיק בפיצוי עונשי היא כאשר התרחשו עוולות קשות שבוצעות מתוך זדון (השוו ע"א 2144/13 עזבון המנוח מנטינ ז"ל נ' הרשות הפלסטינאית (6.12.2017) [להלן: "מנטינ"]; ע"א 71/18 הרשות הפלסטינית נ' יורשי המנוחה בן שלום ז"ל (10.3.2021) [להלן: "בן שלום"]). בניגוד לפיצויים הנזיקיים שמטרתם העיקרית היא השבת המצב לקדמותו, תכליות הפיצוי העונשי הן ענישה והרתעה.

154. המקרה שלפניי אינו נכנס לגדר מקרים אלה. הרופא בחדר מיון טעה כאשר שחרר את המנוח לביתו, אך אין כל ספק בכך שלא היו כאן כוונה, זדון או אשם מוסרי.

155. התובעים מבקשים לפסוק פיצויים עונשיים לאור התנהגות הנתבעת לאחר המקרה, אשר מבטאת לטענתם זלזול מופגן בחיי אדם ופגיעה בכבוד האדם. התובעים מתייחסים לכך שהנתבעת לא הודיעה להם בזמן על כך שמות המנוח הוגדר כאירוע חריג; לא הודיעה להם על הקמת ועדת הבדיקה לעניין מות המנוח; הסתירה את תוצאות ועדת הבדיקה שהתקבלו עוד לפני הגשת התביעה ובזבזה זמן יקר במהלך ניהול ההליך לפני שהודתה בחבות, תוך גרימת עינוי דין לתובעים.

התנהלות הנתבעת לאחר המקרה אינה מהווה עילה לפסיקת פיצויים עונשיים. התנהלות הנתבעת במהלך ניהול ההליך תילקח בחשבון בפסיקת הוצאות המשפט ושכר טרחת עו"ד.

טענות הנתבעת לגבי גובה הפיצוי

156. הנתבעת טוענת שחובה לשרטט גבול הגיוני וסביר לפיצויים כשהמזיק הוא מערכת בריאות ציבורית שנתונה לסד תקציבי מוגבל וכפופה לערך השוויון. לטענתה, לצד עקרון השבת המצב לקדמותו יש לשקול שיקולים של שוויון, הגינות וצדק מחלק. דרישת התובעים, החריגה בגובהה, מסכנת את מערכת הבריאות הציבורית לא רק מבחינה כלכלית, אלא גם בהיבט של הכוונת התנהגות ורפואה מתגוננת.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

157. לטענת התובעים, חוק ביטוח בריאות ממלכתי הוא חוק רגרסיבי, העשירים משלמים מס בריאות גבוה יותר והם שמבטיחים את חוזה של מערכת הבריאות. חובת זהירות כלפי חיי אדם אינה נגזרת ממידת ההשתכרות של אותו אדם ונושא הביטוח מעולם לא היה חלק מההליך, לא עלה בכתבי הטענות, וממילא לא הוכח.

התובעים מפנים לדוח השנתי של שירותי בריאות כללית לשנת 2020 שפרסמה הנתבעת שממנו עולה כי לנתבעת עתודה של למעלה מ-1.4 מיליארד ₪ שהופרשה לטובת פיצוי נפגעי רשלנות רפואית, והיא מפרישה בכל שנה מאות מיליוני שקלים נוספים לעתודה זו. עוד מפנים התובעים לעמ' 55 לדו"ח הכספי שם נכתב שלנתבעת יש ביטוח ברובד "קטסטרופה" לכל תביעה בהיקף העולה על 8 מיליון ₪.

158. טענות הנתבעת ביחס ליכולתה לעמוד בפסיקת פיצויים גבוהים והשלכות שעלולות להיות לפסיקת פיצויים גבוהים בתיק זה עלו לראשונה בסיכומים ולא הוכחו בראיות שהגישה הנתבעת, ודי בכך כדי לדחותן.

159. השבת המצב לקדמותו היא תכלית התכליות של דיני הנזיקין והנתבעת לא עמדה בנטל להוכיח שבנסיבות המקרה יש עילה לחרוג מעיקרון זה, לטובת עיקרון אחר, מהותי וחשוב יותר. כפי שנפסק בע"א 248/86 עיזבון חנשוילי ז"ל נ' רותם חברה לביטוח בע"מ, פ"ד מה(2) 529 (1991), המזיק "מוצא את הנזק כמות שהוא. מכאן גם הכלל, כי משנקבע סוג הנזק לו אחראי המזיק, אחריותו חלה על מלוא היקפו, גם אם לא יכול היה לצפות אותו. לכן, למשל, המזיק שגרם לנפגע נזקי גוף אחראי לפצותו על הפסד כושר ההשתכרות שלו גם אם הכנסתו של הנפגע גבוהה במיוחד, עובדה שלא יכול היה לצפותה..." (עמ' 563 לפסק הדין).

160. אני דוחה את טענת הנתבעת שגובה הפיצוי אינו צפוי. הכנסת המנוח אמנם גבוהה, אך אינה חריגה ברמה אשר ניתן לומר ביחס אליה שהיא איננה צפויה.

חישוב הפיצויים

161. להלן יפורטו העקרונות אשר על פיהם יש לחשב את הפיצוי המגיע לתובעים.

הפיצוי לתלויים

162. הפיצוי המגיע לתובעים 8-9, ילדי המנוח מנישואיו הראשונים, מבוסס על דמי המזונות ששילם להם המנוח. המזונות שקיבל כל אחד מהם, בצירוף הפרשי הצמדה להיום עומדים על 2,515 ₪.

תובע 8

תובע 8 יליד 7.3.2003, היה בן 14 כשהמנוח נפטר.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

אני פוסקת לתובע 8 פיצוי בסך של 100,600 ₪ בגין התקופה שמיום 13.11.2017 עד שהוא הגיע לגיל 18 (7.3.2021) (40 חודשים).

בגין הפסד התמיכה בתקופת הצבא, מיום 7.3.2021 ועד היום (29.5 חודשים) אני פוסקת לתובע 8 סכום של 24,780 ₪. הסכום מבוסס על מזונות בגובה 840 ₪ לחודש (1/3 מהמזונות) בגין הפסד התמיכה בצבא מהיום עד שתובע 8 יגיע לגיל 21 (7.3.2024) (6 חודשים) : 4,500 ₪. סה"כ אני פוסקת לתובע 8 בגין הפסד תמיכה סכום של 129,880 ₪.

תובעת 9

תובעת 9 ילידת 10.4.2007. הייתה בת 10 כשהמנוח נפטר.

אני פוסקת לתובעת 9 פיצויים בסכומים הבאים :

בגין התקופה שמיום 13.11.2017 עד היום (69.5 חודשים) סכום של 174,793 ₪.

מהיום עד הגיוס לצבא 10.4.2025 (19.5 חודשים ; מקדם היוון : 19.00) סכום של 47,801 ₪.

בגין הפסד תמיכה בתקופת הצבא – מיום 10.4.2025 עד ליום 10.4.2027 (מקדם היוון: 23.266 ; מקדם היוון כפול : 0.9426) סכום של 18,385 ₪.

סה"כ אני פוסקת לתובעת 9 סכום של 241,000 ₪ (במעוגל).

163. את הפיצוי לתלויים (תובעים 2–7) יש לחשב לפי שיטת הידות.

את החישוב יש לבסס על הנתונים הבאים :

א. הכנסת המנוח 79,600 ₪ לחודש.

ב. הכנסת האלמנה – 13,300 ₪.

ג. מהקופה המשותפת יש לנכות את המזונות ששילם המנוח לילדיו בסך של 2,515 ₪ לכל ילד עד לגיוסו ו-1/3 מסכום זה בתקופת הצבא.

ד. לקופה המשותפת יש להוסיף מזונות שמקבלת התובעת עבור תובעים 5 – 7 בסך של 1,300 ₪ עבור כל ילד עד לגיוסו ו-1/3 מהסכום בתקופת הצבא.

ה. המנוח היה עובד עד גיל 70 והאלמנה תעבוד עד גיל 67.

הצדדים יערכו את החישוב לפי שיטת הידות על בסיס הנתונים שפורטו לעיל.

164. נוסף לפיצוי שיתקבל לפי שיטת הידות התלויים זכאים גם לפיצוי שנפסק בגין אובדן שירותי אב ובעל.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

הוראות לגבי חישוב הפיצוי ליורשים

165. יש לערוך את חישוב הפיצוי לעיזבון לפי שיטת הידוות בתוספת יד החיסכון. את החישוב יש לערוך לפי הנתונים שפורטו לעיל ביחס לחישוב הפיצוי לתלויים. מהקופה המשותפת לצורך חישוב ההפסד לעיזבון אין לנכות את דמי המזונות ששילם המנוח.

הפיצוי המגיע לעיזבון הוא ההפרש בין התוצאה שתתקבל ובין הפיצוי שנפסק לתובעים 8 ו-9 בגין הפסד התמיכה לפי גובה המזונות שקיבלו, ולתובעים 2-7 לפי שיטת הידוות.

166. ליורשים מגיעים גם הפיצויים הבאים שנפסקו:

- כאב וסבל לעיזבון.

- הוצאות קבורה ומצבה.

167. הפיצוי המגיע ליורשים יחולק ביניהם לפי חלקם כיוורשים.

ניכויים

168. מהפיצוי המגיע לתובעים 2 – 7 יש לנכות את קצבאות השאירים שהם מקבלים מהמוסד לביטוח לאומי לפי חוות הדעת האקטוארית המעודכנת שתגיש הנתבעת.

169. מהפיצוי המגיע לתובעים 8 ו-9 כתלויים וכיוורשים יש לנכות את קצבאות השאירים שהם מקבלים מהמוסד לביטוח לאומי על פי חוות הדעת האקטוארית המעודכנת שתגיש הנתבעת.

הוצאות ושכר טרחת עורך דין

170. התובעים עותרים לחייב את הנתבעת בשכר טרחת עורך דין בשיעור של 23.4% (20% בצירוף מע"מ) כמקובל. התובעים מפנים לכך שהדיון בתיק נמשך למעלה משלוש שנים בטרם הודתה הנתבעת בחבות וכל אותה עת היא עמדה על כך שאין להטיל עליה אחריות. בתיק התנהל הליך גילוי מסמכים ארוך, הליך הוכחות והליכים מול המומחים הכלכליים ועבודת ההכנה הייתה ארוכה ורבה.

לטענת התובעים, כל הפחתה של שכר הטרחה מהווה פגיעה בפיצוי שיישאר לתובעים לאחר תשלום שכר הטרחה, ואין להעדיף את המזיק בעניין זה על פני הניזוק.

התובעים מפנים לפסקי דין שבהם נפסק שכר טרחה בשיעור של 20% במקרים שבהם הפיצוי שנפסק היה באותם סדרי גודל כמו התיק הנדון.

171. לטענת הנתבעת, שכר הטרחה שמבקשים התובעים מופרז ויש להגבילו מהטעמים הבאים: המשפט התנהל בשאלת הנזק בלבד; את הטענות לגבי ההפסדים ההוניים מוטב היה שלא להעלות ובוודאי לא לנהל משפט על יסודן; יתר הטענות לגבי גובה הכנסות המנוח היו באופן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

יחסי פשוטות לדיון. עוד לטענת הנתבעת, אין חובה בדין לפסוק שכר טרחה בשיעור של 20% בתוספת מע"מ. הפער בין שכר הטרחה שגובים באי כוח התובעים ובין זה שמקבלים באי כוח הנתבעים בענף האחריות המקצועית הרפואית הוא בלתי סביר וראוי לצמצם אותו. כן יש לקחת בחשבון שלאורך כל ההליך הועלו טענות משמיות וחסרות שחר כלפי הנתבעת.

הנתבעת טוענת שיש לפסוק שכר טרחת עו"ד בשיעור שלא יעלה על 10% מסכום הפיצוי או 500,000 ₪. הנתבעת מפנה לפסק דין שניתן לאחרונה בתביעה נגד הרשות הפלסטינית שם נפסק שכר טרחה בשיעור של 10% כשהפיצוי שנפסק היה כ-12,000,000 ₪.

דיון – הוצאות ושכר טרחה

172. בתביעות נזיקין שכר הטרחה משולם על פי התוצאה, כאשר מקובל לפסוק שכר טרחת עו"ד בשיעור של 20% בצירוף מע"מ (ראו את ע"א 6754/10 עמרי גיא בע"מ נ' יהודה (14.4.2011) בפסקה 9). גובה שכר הטרחה מבוסס על שכר הטרחה שגובים ב"כ התובעים מהתובעים עצמם. מסיכומי התשובה של התובעים עולה כי גם בתיק זה סוכם על שכר טרחת עו"ד כמקובל.

173. מבלי להביע עמדה בשאלה האם ראוי להפחית את שיעור שכר הטרחה במקרים שבהם מודים הנתבעים בחבות, לא מצאתי שיש לעשות כן בתיק זה, למרות גובה הפיצוי שנפסק.

הנתבעת הודתה, אמנם בחבות, אולם בכל הנוגע לגובה הנזק העלתה טענות רבות שסרבלו את הדיון והכבידו עליו, טענות שעל חלקן ניתן היה לוותר. הדברים אמורים במיוחד בנוגע לטענות בעניין מרמה, חוזה למראית עין, ניהול לא חוקי של החברה וגובה שכרו של המנוח. טענות אלה מכפישות את המנוח ואת התובעים ללא הצדקה. הטענות נטענו ללא בסיס ראיתי, ללא תמיכה בחוות דעת ונדחו בפסק הדין.

על הסכום שנפסק תשלם, אפוא, הנתבעת לתובעים שכר טרחת עו"ד בשיעור של 23.4%.

כמו כן תחזיר הנתבעת לתובעים את הוצאות המשפט שבהן הם נשאו, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד כל הוצאה ועד התשלום בפועל, כולל עלות חוות הדעת שערך ד"ר תמיר לוי.

סוף דבר

174. ב"כ הצדדים יערכו את חישוב הפיצויים המגיעים לתובעים.

175. אם לא תהיה הסכמה לגבי הסכום המתקבל, רשאים הצדדים לפנות לבית המשפט.

176. הנתבעת תשלם לתובעים את הסכומים שנפסקו, בתוספת שכר טרחת עו"ד בשיעור של 23.4%.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"א 18-07-32798 פלונים נ' שירותי בריאות כללית

177. כמו כן תישא הנתבעת בהוצאות המשפט שבהן נשאו התובעים, כולל חוות הדעת שערך ד"ר תמיר לוי.

178. חלקו של כל אחד מהקטינים, לאחר ניכוי שכ"ט עו"ד והוצאות משפט יופקד בחשבון על שם הקטין/קטינה, עם הוראה לבנק כי עד הגיע הקטין/קטינה לגיל 18 אין לעשות בכספים שימוש ללא אישור בית המשפט המוסמך.

179. את הסכומים תשלם הנתבעת לתובעים תוך 45 ימים.

ניתן היום, י"ד אלול תשפ"ג, 31 אוגוסט 2023, בהעדר הצדדים.

עירית כהן, שופטת